

SIBO
Schoolloopbanen in het BasisOnderwijs

Dekenstraat 2
B – 3000 Leuven

Longitudinaal onderzoek in het basisonderwijs

Schoolteamvragenlijst schooljaar 2004-2005

F. Maes & J. Van Damme

Promotoren directiecomité: J. Van Damme, P. Ghesquière, I. Nicaise, P. Onghena & P. Van Petegem
Overige promotoren: F. Daems, R. Janssen, F. Laevers, M. Valcke, L. Verschaffel & K. Verschueren

Onderzoek in opdracht van de Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming, in het kader van het programma 'Steunpunten voor Beleidsrelevant Onderzoek'.

2006

Voor meer informatie over deze publicatie:

Steunpunt LOA, Unit Onderwijsloopbanen

Auteur: F. Maes, J. Van Damme

Adres: Dekenstraat 2, 3000 Leuven

Tel.: +32 16 32 57 58 of +32 16 32 57 47

Fax: +32 16 32 58 59

E-mail: Petra.DeWaele@ped.kuleuven.be

Website: <http://www.steunpuntloopbanen.be>

Copyright (2006) Steunpunt LOA
p/a Parkstraat 47, 3000 Leuven

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt zonder uitdrukkelijk te verwijzen naar de bron.

No material may be made public without an explicit reference to the source.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave

Inleiding	1
1. Inhoud van de vragenlijst	2
1.1 Schoolcultuur	2
1.2 Visie-ontwikkeling	3
1.3 Schoolfunctioneren	4
1.4 Relatie met de directie.....	4
1.5 Samenwerking met het CLB.....	4
1.6 Relatie school-ouders.....	5
1.6.1 Informeren van ouders	6
1.6.2 Strategieën voor ouderbetrokkenheid.....	6
1.6.3 Inspraak ouders	7
1.6.4 Contact met ouders	7
1.7 Achtergrondgegevens	7
1.8 Besluit.....	8
2. Betrouwbaarheids- en validiteitsgegevens	9
2.1 Analyses op leerkrachtniveau	9
2.1.1 Statistische kenmerken van items en schalen.....	9
2.1.1.1 Schoolhoofd als cultuurbouwer en -drager	10
2.1.1.2 Overeenkomst in doelgerichtheid.....	10
2.1.1.3 Professionele relaties tussen leerkrachten.....	11
2.1.1.4 Gebrek aan een intern netwerk van professionele steun	11
2.1.1.5 Visie-ontwikkeling	12
2.1.1.6 Schoolfunctioneren.....	13
2.1.1.7 Relatie met de directie.....	13
2.1.1.8 Samenwerking met het CLB.....	14
2.1.1.9 Informeren van ouders	14
2.1.1.10 Strategieën voor ouderbetrokkenheid	15
2.1.1.11 Inspraak van ouders	15
2.1.1.12 Contact met ouders.....	16
2.1.1.13 Achtergrondgegevens.....	16
2.1.2 Samenhangen tussen de schalen onderling	19
2.1.3 School- of leerkrachtkenmerken?	19
2.1.4 Conclusies	20
2.2 Analyses op schoolniveau	21
2.2.1 Statistische kenmerken van de schalen op schoolniveau	21
2.2.2 Samenhang tussen de schalen op schoolniveau	21
2.2.3 Conclusie	23
3. Besluit	24
Bibliografie	25
Bijlage 1: De schoolteamvragenlijst.....	26
Bijlage 2: De frequentieverdelingen (histogrammen) van de schalen uit de schoolteamvragenlijst op leerkrachtniveau	29
Bijlage 3: De frequentieverdelingen (histogrammen) van de schalen uit de schoolteamvragenlijst op schoolniveau	36

Inleiding

In dit rapport bespreken we de ontwikkeling van de schoolteamvragenlijst voor het schooljaar 2004-2005. Deze vragenlijst kadert in het onderzoek naar de schoolloopbanen van kinderen doorheen het basisonderwijs (SiBO-onderzoek). Doel van dit onderzoek is de (verschillen in) ontwikkeling van leerlingen en hun schoolloopbaan vanaf het kleuteronderwijs tot het einde van het lager onderwijs te beschrijven en te verklaren. Daarbij willen we de loopbaan verklaren enerzijds vanuit de kenmerken van het gezin en anderzijds vanuit de kenmerken van de school en klas. Om informatie in te winnen over mogelijk relevante schoolkenmerken diende een instrument te worden ontwikkeld dat die kenmerken op een betrouwbare en valide wijze in kaart kon brengen. Voor meer uitleg over de doelstellingen en opzet van het onderzoek verwijzen we naar Maes, Ghesquière, Onghena en Van Damme (2002).

De huidige vragenlijst is een aanpassing van de vragenlijst die werd afgenomen in het schooljaar 2002-2003. Voor het inhoudelijk kader verwijzen we dan ook naar het betreffende rapport (Maes, 2003). In het voorliggend rapport geven we een overzicht van de opgenomen variabelen en items en bespreken we de aanpassingen aan de bestaande vragenlijst.

We vonden het aangewezen om deze vragenlijst herhaaldelijk af te nemen om eventuele ontwikkelingen die de school doormaakt in kaart te kunnen brengen. Het is immers niet onwaarschijnlijk dat ook schoolkenmerken zoals schoolcultuur of schoolvisie - onder meer, maar niet alleen, naar aanleiding van een directiewissel - veranderen in de loop van het onderzoek. In die zin is het ook aangewezen om zo weinig mogelijk wijzigingen aan de vragenlijst aan te brengen.

In het eerste hoofdstuk bespreken we de opbouw van de vragenlijst en beargumenteren we de wijzigingen ten opzichte van de vorige versie. In het tweede hoofdstuk gaan we in op de gegevens die resulteren uit de afname van de vragenlijst. We bekijken de statistische kenmerken van de items en de schalen en de samenhangen tussen de schalen in functie van het beoordelen van de betrouwbaarheid en validiteit.

1. Inhoud van de vragenlijst

Uit verscheidene vragenlijsten die afgenomen worden in het kader van dit onderzoek (zie Maes, Ghesquière, Onghena, & Van Damme, 2002) kunnen we informatie over de school halen. Zo wordt jaarlijks aan de directie van de school een vragenlijst voorgelegd waarin gepeild wordt naar een ruim gamma van schoolkenmerken. Daarnaast kunnen ook heel wat kenmerken die zich op leerlingniveau of op klasniveau situeren, zinvol geaggregeerd worden op schoolniveau (bijvoorbeeld om de instroomkenmerken van de schoolpopulatie na te gaan). Deze kenmerken betreffen echter in hoofdzaak structurele en instroomkenmerken. Naast deze aspecten leek het ons aangewezen om bepaalde **proceskenmerken** te achterhalen. Daarom werd een vragenlijst ontwikkeld die door alle leerkrachten van het schoolteam ingevuld diende te worden. In de schoolteamvragenlijst die werd afgenomen in het schooljaar 2002-2003 komen de volgende elementen aan bod (Maes, 2003):

- De cultuur van de school
- De visie van de school
- Het functioneren van de school als organisatie
- Relatie met het schoolhoofd
- Samenwerking met het CLB
- Samenwerking met de ouders

Naast deze proceskenmerken willen we met deze vragenlijst ook enkele achtergrondkenmerken van de leerkrachten van de school bevragen. We denken hier aan de leeftijd, het geslacht, de functie in de school, de onderwijservaring, enzovoort.

Bij de vorige afname in 2003 bleken alle schalen, met uitzondering van de schaal 'Samenwerking met de ouders', te voldoen (zie Maes, 2003). We voeren dan ook geen wijzigingen door met betrekking tot deze schalen. Voor de schaal 'Samenwerking met de ouders' zochten we wel alternatieven.

We geven hierna een overzicht van de schalen en de bijbehorende items zoals ze opgenomen worden in de versie voor 2005. De vermelde interne consistentie is telkens op basis van de vorige afname (tijdens het schooljaar 2002-2003). In alle tabellen worden items met een negatieve (of tegengestelde) aanduiding voor de inhoud van de schaal aangeduid met een '(-)'.

1.1 Schoolcultuur

Om de schoolcultuur van een school in kaart te brengen werd geopteerd voor de vragenlijst 'Professionele Cultuur van Basisscholen' van Staessens (1991a, 1991b). Deze vragenlijst is opgebouwd rond drie domeinen waarin de professionele cultuur tot uiting komt. Na factoranalyse kwam Staessens tot vier schalen die aansluiten bij deze domeinen: 'Het schoolhoofd als cultuurbouwer en -drager', 'Overeenkomst in doelgerichtheid', 'Professionele relaties tussen leerkrachten' en 'Gebrek aan een intern netwerk van professionele steun'.

Tabel 1
Items en Cronbachs alfa per schaal van de vragenlijst 'Professionele Cultuur van Basisscholen' (Maes, 2003; Staessens, 1991a, 1991b)

SUBSCHAAL	ITEMS	CRONBACHS ALFA*
Het schoolhoofd als culturbouwer en -drager	<ol style="list-style-type: none"> Ik kan gemakkelijk enkele zaken opnoemen die ons schoolhoofd van groot belang vindt voor onze school In gesprekken die ik heb met het schoolhoofd hoor ik regelmatig wat belangrijk is voor onze school Ons schoolhoofd zet ons aan om te blijven evolueren in ons werk Ons schoolhoofd weet duidelijk wat hij/zij wil Wanneer we door het bos de bomen niet meer zien, dan trekt ons schoolhoofd de lijn die we moeten volgen Indien ons schoolhoofd hier zou wegvallen, dan zou de school haar voortrekker verliezen Ons schoolhoofd is de bezieler achter nieuwe initiatieven die hier van start gaan 	.88 (.95)
Overeenkomst in doelgerichtheid	<ol style="list-style-type: none"> Het team in onze school is enthousiast om er iets van te maken Niet alle leerkrachten hebben dezelfde mening over wat belangrijk is voor onze school (-) Alle leerkrachten werken hier in dezelfde geest aan de basisdoelen van onze school Iedereen trekt aan hetzelfde zeel in onze school De leerkrachten in onze school steunen datgene wat we met de school willen bereiken Sommige leerkrachten houden er hier ideeën op na die niet echt passen binnen de school (-) In onze school zijn er meningsverschillen tussen de leden van het team over welke school we willen zijn (-) 	.84 (.95)
Professionele relaties tussen leerkrachten	<ol style="list-style-type: none"> Onder collega's zoeken we samen naar nieuwe en andere methoden Het overleggen met collega's betekent voor mij een grote steun Van mijn collega's ondervind ik weinig belangstelling voor datgene waarmee ik in mijn klas bezig ben (-) Ik vertel aan mijn collega's hoe ik een bepaald probleem heb aangepakt Om mijn werk beter te kunnen doen, werk ik veel met collega's samen Collega's vragen mij waarmee ik voor het ogenblik bezig ben in mijn klas Als ik eens iets nieuws geprobeerd heb in mijn klas vragen mijn collega's hoe het verlopen is 	.83 (.92)
Gebrek aan een intern netwerk van professionele steun	<ol style="list-style-type: none"> Ik aarzel om raad te vragen aan een collega, omdat men hier dan denkt dat ik mijn werk niet goed aankan In onze school worden weinig ervaringen tussen collega's uitgewisseld In deze school voelen de leerkrachten zich geïsoleerd Ik zit er mee in om raad te vragen aan een collega Tijdens vergaderingen met de voltallige leerkrachtengroep voel ik mij geremd om zelf iets naar voren te brengen Ik durf niet te vertellen aan collega's dat iets moeilijk verlopen is in mijn klas Ik voel mij niet zo op mijn gemak in de leerkrachtengroep 	.78 (.89)

* De Cronbachs alfa is gebaseerd op de eigen SiBO-afname (Maes, 2003), die tussen haakjes op de oorspronkelijke studie van Staessens (1991a, 1991b)

1.2 Visie-ontwikkeling

Om na te gaan of op de school actief een visie ontwikkeld wordt, gebruiken we de schaal van Maes en Vandenberghe (1998).

Tabel 2
Items en Cronbachs alfa van de schaal 'Visie-ontwikkeling' (Maes & Vandenberghe, 1998)

SUBSCHAAL	ITEMS	CRONBACHS ALFA*
Visie-ontwikkeling	<ol style="list-style-type: none"> Op onze school hebben we een duidelijk beeld over wat goed onderwijs is We zijn op de hoogte waarmee men op onze school zoal bezig is We zijn op onze school op de hoogte van nieuwe ideeën over onderwijs Op onze school staan wij open voor nieuwe ideeën Op onze school praten wij met elkaar over wat wij met ons onderwijs willen bereiken Op onze school worden we gemotiveerd om steeds kritisch te blijven kijken naar onze eigen lespraktijk Er wordt van ons verwacht dat we meedenken over het onderwijskundig beleid van onze school Op onze school blijven we kritisch kijken naar wat we samen willen bereiken Er worden geregeld nieuwe ideeën op onze school besproken 	.92 (.90)

* De Cronbachs alfa is gebaseerd op de eigen SiBO-afname (Maes, 2003), die tussen haakjes op de oorspronkelijke studie van Maes en Vandenberghe (1998)

1.3 Schoolfunctioneren

Met de schaal 'Schoolfunctioneren' gaan we na in welke mate de school goed functioneert als organisatie. De schaal werd ontwikkeld op basis van bijkomende analyses op de gegevens van het longitudinaal onderzoek in het secundair onderwijs - LOSO - (Maes, 2003; Van Damme, Van Landeghem, De Fraine, Opdenakker & Onghena, 2004).

Tabel 3
Items en Cronbachs alfa van de schaal 'Schoolfunctioneren' (Maes, 2003; Van Damme, Van Landeghem, De Fraine, Opdenakker & Onghena, 2004)

SUBSCHAAL	ITEMS	CRONBACHS ALFA*
Schoolfunctioneren	<ol style="list-style-type: none"> 1. Als organisatie draait onze school goed 2. Op onze school wordt een slecht financieel beleid gevoerd (-) 3. De gebouwen en de infrastructuur van onze school worden slecht beheerd (-) 4. Binnen het raam van de mogelijkheden wordt op onze school een personeelsbeleid in het belang van de school gevoerd 5. Onze school slaagt erin zich duidelijk te profileren naar het ruimere publiek in het algemeen en naar de ouders van kandidaat-leerlingen in het bijzonder 6. De leerkrachten op onze school worden nauwelijks geïnformeerd over richtlijnen van het ministerie of van andere centrale beleidsinstanties die voor hen belangrijk zijn (-) 7. Wij worden op school tijdig geïnformeerd vooraleer een beslissing genomen wordt over aangelegenheden die de school als geheel aangaan 8. De werking van de administratieve ondersteuning (het secretariaat) laat op onze school soms te wensen over (-) 9. Er wordt bij ons op school rekening gehouden met de inbreng van alle leerkrachten	.84 (.85)

* De Cronbachs alfa is gebaseerd op de eigen SiBO-afname (Maes, 2003), die tussen haakjes op de oorspronkelijke studie van Van Damme, Van Landeghem, De Fraine, Opdenakker en Onghena (2004)

1.4 Relatie met de directie

Ook deze schaal die de relatie van met de directie nagaat, werd ontwikkeld op basis van bijkomende analyses op de LOSO-databank (Maes, 2003; Van Damme, Van Landeghem, De Fraine, Opdenakker & Onghena, 2004).

Tabel 4
Items en Cronbachs alfa van de schaal 'Relatie met de directie' (Maes, 2003; Van Damme, Van Landeghem, De Fraine, Opdenakker & Onghena, 2004)

SUBSCHAAL	ITEMS	CRONBACHS ALFA*
Relatie met de directie	<ol style="list-style-type: none"> 1. De directie behandelt mij op een afstandelijk autoritaire wijze (-) 2. Ik heb de indruk dat de directie mij eerder slecht gezind is (-) 3. Ik kan moeilijk mijn mening zeggen ten opzichte van de directie. (-) 4. De directie oefent op mij als leerkracht veel druk uit (-) 5. Ik word door de directie gestimuleerd om mijn werk als leerkracht goed te doen 6. De directie moedigt mij aan om zelf initiatieven te nemen ten aanzien van het onderwijsgebeuren in onze school 7. Als leerkracht word ik door de directie betrokken bij de besluiten die met mijn taak te maken hebben 8. De directeur/directrice is gemakkelijk te bereiken voor mij	.85 (.83)

* De Cronbachs alfa is gebaseerd op de eigen SiBO-afname (Maes, 2003), die tussen haakjes op de oorspronkelijke studie van Van Damme, Van Landeghem, De Fraine, Opdenakker en Onghena (2004)

1.5 Samenwerking met het CLB

Om de samenwerking met en de tevredenheid over het CLB na te gaan, nemen we de schaal 'Samenwerking met het CLB' op (Maes, 2003; Van Damme, Van Landeghem, De Fraine, Opdenakker & Onghena, 2004).

Tabel 5
Items en Cronbachs alfa van de schaal 'Samenwerking met CLB' (Maes, 2003; Van Damme, Van Landeghem, De Fraine, Opdenakker & Onghena, 2004)

SUBSCHAAL	ITEMS	CRONBACHS ALFA*
Samenwerking met het CLB	<ol style="list-style-type: none"> 1. Over de huidige werking van CLB ben ik erg tevreden 2. Het CLB doet voor onze school veel nuttig werk 3. Het CLB brengt vaak interessante aanvullende gegevens aan bij de bespreking over een leerling met leerproblemen 4. De inbreng vanwege het CLB betekent praktisch niets voor mijn werk leerkracht (-) 5. Het CLB speelt in onze school een belangrijke rol in de verwijzing en advisering van kinderen 6. De contacten die ik met mensen van CLB heb verlopen over het algemeen vrij stroef (-) 7. Ik bespreek de ernstige problemen die ik met leerlingen heb meestal met iemand van het CLB 	.89 (.89)

* De Cronbachs alfa is gebaseerd op de eigen SiBO-afname (Maes, 2003), die tussen haakjes op de oorspronkelijke studie van Van Damme, Van Landeghem, De Fraine, Opdenakker en Onghena (2004)

1.6 Relatie school-ouders

Tabel 6 toont de schaal die opgenomen werd in de vorige versie van de schoolteamvragenlijst (Maes, 2003). Naar aanleiding van de lage interne consistentie van de schaal en het feit dat de items inhoudelijk nogal uiteen liepen (sommige peilen naar opvattingen, andere naar feitelijkheden), werd na de vorige afname beslist om deze schaal grondig te herwerken.

Tabel 6
Items en Cronbachs alfa van de schaal 'Attitude t.a.v. ouders' (Maes, 2003; Van Damme, Van Landeghem, De Fraine, Opdenakker, & Onghena, 2004)

SUBSCHAAL	ITEMS	CRONBACHS ALFA
Attitude t.a.v. ouders	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ik vind het positief dat ouders deelnemen aan het schoolse gebeuren 2. De oudervereniging of ouderraad behoort geen invloed te hebben op het schoolbeleid (-) 3. Ik vind dat ouders invloed moeten hebben op de organisatorische vormgeving van het onderwijs bij ons op school 4. Ik ga als leerkracht niet graag naar oudercontactavonden. Oudercontactavonden leveren voor mij als leerkracht vrijwel niets op (-) 5. De ouders van de leerlingen van onze school stellen vaak onredelijke eisen aan de leerkrachten en de school (-) 6. Ik vind dat ouders via de oudervereniging of ouderraad invloed moeten hebben op de inhoud van het onderwijs bij ons op school 7. De directie houdt soms te veel rekening met wat sommige ouders zeggen (-) 8. Contacten met ouders betekenen voor mij als leerkracht een belangrijke bron van informatie 9. Oudercontactavonden betekenen voor mij als leerkracht uitsluitend het doorgeven van informatie over de schoolse vorderingen aan de ouders (-) 10. De contacten die ik met de ouders van onze leerlingen heb zijn over het algemeen aange-naam 	.63 (.68)

* De Cronbachs alfa is gebaseerd op de eigen SiBO-afname, die tussen haakjes op de oorspronkelijke studie van Van Damme, Van Landeghem, De Fraine, Opdenakker en Onghena (2004)

Aanzet tot deze schaal die peilt naar de 'attitude t.a.v. ouders' was de interesse om iets te weten te komen over de relatie tussen de ouders en de school. Deze relatie kan bevraagd worden zowel van de kant van de ouders (hoe ervaren zij de school, hoe worden zij geïnformeerd door de school, hoe is de communicatie met de school, in welke mate voelen zij zich betrokken bij de school) als van de kant van de school, in casu directie en leerkrachten (in welke mate wordt het contact tussen ouders en school gerealiseerd, wat is de rol van ouders op de school, in welke mate worden ouders betrokken bij de school). Dit heeft zich geconcretiseerd in verscheidene variabelen in de diverse vragenlijsten. We geven een overzicht:

- Positieve communicatie (oudervragenlijst)
- Psychologische afstand (oudervragenlijst)
- Ondersteunend thuismilieu (leerlingvragenlijst)
- Etnische en/op culturele kloof (leerlingvragenlijst)

- Contact en samenwerking met de ouders (leerkrachtvragenlijst)
- Samenwerking met ouders (directievragenlijst)
- Samenwerking met ouders (schoolteamvragenlijst)

De relatie tussen de ouders en de school, en meer specifiek de betrokkenheid van ouders in schoolse aangelegenheden, kan zeer verscheidene vormen aannemen. Belangstelling van ouders voor het reilen en zeilen van hun eigen kind op school kan beschouwd worden als een grondvorm van ouderparticipatie. Smit (1991) deelt de wijzen waarop ouders deelnemen aan het schoolgebeuren op in twee groepen: geïnstitutionaliseerde en niet-geïnstitutionaliseerde vormen van ouderparticipatie. Geïnstitutionaliseerde vormen zijn bijvoorbeeld de ouderraad, de participatieraad, overkoepelende onderwijsverenigingen. Niet-geïnstitutionaliseerde vormen van ouderparticipatie zijn onder meer de oudercontacten, ouderavonden, informatie-avonden, deelname ouders aan buitenschoolse activiteiten, belangstelling van ouders voor de school van hun kind, enzoverder. Met de schoolteamvragenlijst willen we vooral de niet-geïnstitutionaliseerde vorm van ouderparticipatie bevragen en meer specifiek de mate waarop de school de betrokkenheid van ouders stimuleert. Mede ingegeven door de beschikbaarheid van instrumenten denken we hierbij vooral aan de mate waarin de ouders geïnformeerd worden door de school, de mate waarin de school activiteiten organiseert die de ouderbetrokkenheid verhogen, de mate waarin de ouders van de school inspraak en invloed hebben op het schoolgebeuren en de mate waarin de contacten tussen ouders en school positief verlopen.

We deden inspiratie op bij het Prima-onderzoek (van der Veen, van der Meijden, & Ledoux, 2004) en vulden zondig aan met items uit de SiBO-oudervragenlijst (Reynders, Van Heddegem, Nicaise, & Van Damme, 2004) en uit de eerste afname van de schoolteamvragenlijst (Maes, 2003). Dit resulteerde in vier schalen.

1.6.1 Informeren van ouders

Om na te gaan in welke mate de school ouders grondig informeert, vallen we terug op de subschaal 'Informeren van ouders' uit de directievragenlijst van de vijfde meting in het Prima-onderzoek (van der Veen, van der Meijden, & Ledoux, 2004, Cronbachs alfa van .75). De items werden herwerkt tot items van het Likert-type met een zespuntenbeoordelingsschaal (van 'Helemaal niet van toepassing' tot 'Helemaal van toepassing') en aangepast voor leerkrachten als respondenten. Het item 'Ouders informeren over de opvoedingsdenkbeelden en regels op de school' werd opgesplitst in twee items en de term 'opvoedingsdenkbeelden' werd vervangen door 'pedagogische visie'. Het item 'Ouders informeren over de onderwijskundige keuzen van de school' werd weggelaten.

Tabel 7
Items van de schaal 'Informeren van ouders' (gebaseerd op van der Veen, van der Meijden, & Ledoux, 2004)

SUBSCHAAL	ITEMS
Informeren ouders	<ol style="list-style-type: none"> 1. Op onze school worden ouders goed geïnformeerd over de (ontwikkeling in) prestaties van hun kind 2. Op onze school worden ouders ook geïnformeerd over hoe hun kind zich voelt en gedraagt op school 3. Op onze school worden ouders goed geïnformeerd over de pedagogische visie van onze school 4. Bij ons worden ouders goed geïnformeerd over de regels op onze school 5. Op onze school worden ouders geïnformeerd over hoe ze thuis hun kind kunnen ondersteunen 6. Op onze school zijn wij voldoende geïnformeerd over de thuissituatie van de kinderen

1.6.2 Strategieën voor ouderbetrokkenheid

Voor deze variabele baseerden we ons op de subschalen 'Strategieën' en 'Contacten allochtone ouders' uit de directievragenlijst van de vijfde meting in het Prima-onderzoek (van der Veen, van der Meijden, & Ledoux, 2004, Cronbachs alfa van .81). Net zoals bij de vorige schaal werden de items herwerkt naar de zespuntenbeoordelingsschaal en aangepast voor leerkrachten. We maakten een selectie van items en voegden ook nog twee eigen items toe (item 6 en 7).

Tabel 8
Items van de schaal 'Strategieën voor ouderbetrokkenheid' (gebaseerd op van der Veen, van der Meijden, & Ledoux, 2004)

SUBSCHAAL	ITEMS
Strategieën voor ouderbetrokkenheid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Op onze school doen wij bijzondere inspanningen om ouders zich verbonden te laten voelen met de school 2. Op onze school worden soms ouders ingeschakeld om andere ouders meer bij de school te betrekken 3. Op onze school wordt gezorgd dat ouders elkaar leren kennen 4. Bij ons wordt de school soms opengesteld voor eigen activiteiten van ouders of voor buurtactiviteiten 5. Op onze school worden veel inspanningen gedaan om ouders actief te betrekken bij de school 6. Op onze school doen wij een beroep op tussenpersonen om contact te leggen met moeilijk bereikbare ouders 7. Op onze school kunnen ouders aan klas- en schoolactiviteiten deelnemen

1.6.3 Inspraak ouders

De eerste drie items van deze nieuwe schaal komen uit de schaal die bij de vorige afname gebruikt werd (Maes, 2003; zie ook Tabel 6). Die drie items werden aangevuld met een nieuw item ('Ik vind dat er bij ons op school veel rekening wordt gehouden met wat ouders zeggen') en een item van de schaal 'Rol van de ouders op de school' uit de directievragenlijst van het Prima-onderzoek (van der Veen, van der Meijden, & Ledoux, 2004): 'Ouders hebben op onze school niet zoveel invloed'.

Tabel 9
Items van de schaal 'Inspraak ouders'

SUBSCHAAL	ITEMS
Inspraak ouders	<ol style="list-style-type: none"> 1. Op onze school hebben ouders inspraak in de organisatorische vormgeving van ons onderwijs op school 2. Op onze school hebben ouders via het oudercomité (oudervereniging, ouderraad) invloed op de inhoud van het onderwijs bij ons op school 3. Op onze school heeft het oudercomité (oudervereniging, ouderraad) nauwelijks invloed op het schoolbeleid (-) 4. Ik vind dat er bij ons op school veel rekening wordt gehouden met wat ouders zeggen 5. Ouders hebben op onze school niet zoveel invloed (-)

1.6.4 Contact met ouders

Ten slotte nemen we nog een schaal op die peilt naar het contact tussen de school en de ouders in het algemeen en de oudercontacten in het bijzonder. De items werden zelf ontwikkeld, deels op basis van gelijkaardige items uit de eigen SiBO-oudervragenlijst (Reynders, Van Heddegem, Nicaise, & Van Damme, 2004); één item ('De contacten die ik met de ouders van onze leerlingen heb, zijn over het algemeen aangenaam') werd gehaald uit de schaal die gebruikt werd bij de vorige afname (Maes, 2003; zie ook Tabel 6) en één item ('Op onze school zijn ouders niet zo geïnteresseerd in het onderwijs') komt uit de directievragenlijst van het Prima-onderzoek (van der Veen, van der Meijden, & Ledoux, 2004).

Tabel 10
Items van de schaal 'Contacten met ouders'

SUBSCHAAL	ITEMS
Contacten met ouders	<ol style="list-style-type: none"> 1. Er blijven op onze school veel ouders afwezig op oudercontacten (-) 2. Wij hebben als school een goed contact met de ouders van onze leerlingen 3. Wij ervaren op onze school een grote kloof tussen de school en ouders (-) 4. Onze school houdt te weinig rekening met de achtergrond van de ouders (-) 5. Op onze scholen slagen wij er in om ook echt contact te krijgen met de meeste kansarme ouders 6. De contacten die ik met de ouders van onze leerlingen heb, zijn over het algemeen aangenaam 7. Op onze school zijn ouders niet zo geïnteresseerd in het onderwijs (-)

1.7 Achtergrondgegevens

Naast de mogelijkheid om bepaalde proceskenmerken van de school te achterhalen, biedt deze vragenlijst ook de kans om naar achtergrondkenmerken van de leerkrachten te peilen, omdat verwacht wordt

dat alle leerkrachten van de school de vragenlijst invullen. Concreet werden, net als in de vorige versie van de vragenlijst, de volgende gegevens opgevraagd:

- Adres van de vestigingsplaats waar men lesgeeft (ter controle gevraagd aan het begin van de vragenlijst)
- Naam en voornaam (wordt vrijblijvend op het einde van vragenlijst gevraagd)
- Geslacht leerkracht
- Geboortedatum leerkracht
- Opdracht in de school (kleuterleid(st)er, (klas)leerkracht, taakleerkracht, GOK-leerkracht, zorg-coördinator, leerkracht bewegingsopvoeding (LO), ICT-coördinator, ...)
- Onderwijservaring van de leerkracht (in totaal, in de huidige school, in het huidige leerjaar)
- Statuut (tijdelijke, vastbenoemde)
- Tewerkstellingspercentage

Daarnaast voegden we nog twee vragen toe:

- Een vraag die peilt naar de mate waarin men specifieke nascholingen volgde met betrekking tot het gelijke onderwijskansenbeleid (GOK): “Heeft u in de afgelopen 3 jaar één of meerdere specifieke nascholing(en) gevolgd in het kader van het gelijke onderwijskansenbeleid (GOK)”. Antwoordmogelijkheden: geen enkele dag, een halve of 1 dag, 2-5 dagen, 5-10 dagen, meer dan 10 dagen. Daarnaast vragen we ook één of meerdere van de volgende mogelijke thema's aan te duiden: preventie en remediëring van ontwikkelings- en leerachterstanden, taalvaardigheids-onderwijs, intercultureel onderwijs (ICO), doorstroming en oriëntering, sociaal-emotionele ontwikkeling, leerling- en ouderparticipatie.
- Invultijd: “Hoeveel tijd had u nodig voor het invullen van deze vragenlijst?”.

Dit betekent dat de volgende vragen die wel voorkwamen in de eerste versie van de vragenlijst niet meer werden opgenomen in deze versie van de vragenlijst:

- Welke bijkomende diploma's of certificaten bezit u?
- Vervult u buiten lesgeven of toezicht houden nog andere taken in de school (bv. ICT-coördinator, taakleerkracht)? Omdat deze vraag deels overlapt met de vraag over de opdracht in de school werd ze weggelaten en werden de mogelijkheden 'ICT-coördinator', 'Taakleerkracht', 'GOK-leerkracht' toegevoegd aan de vraag naar de opdracht in de school.
- Geeft u nog in andere scholen les?

1.8 Besluit

Naast de achtergrondgegevens omvat deze vragenlijst 86 items. Omdat het om items van het Likert-type gaat, zijn ze relatief eenvoudig te beoordelen. Het invullen van deze vragenlijst neemt wellicht niet langer dan 20 minuten in beslag.

Met het oog op de uniformiteit en de gebruiksvriendelijkheid kozen we ervoor om consequent een zespuntenschaal te hanteren met als mogelijkheden: 'helemaal van toepassing', 'niet van toepassing', 'eerder niet van toepassing', 'eerder wel van toepassing', 'wel van toepassing' en 'helemaal van toepassing'.

Net zoals bij de vorige afname wordt de vragenlijst afgenomen van alle leden van het onderwijzend personeel die minstens halftijds op de school werken. De vragenlijst moet niet door de directie worden ingevuld.

Als we deze vragenlijst bekijken in functie van volgende afnames in dit onderzoek, dan mogen we stellen dat we de opgenomen schalen zonder problemen kunnen gebruiken gedurende de volledige loop van het onderzoek in het basisonderwijs. Uiteraard zal rekening gehouden moeten worden met de resultaten inzake betrouwbaarheid en validiteit die de afnames opleveren.

Een volledig exemplaar van de vragenlijst zelf vindt men in bijlage 1.

2. Betrouwbaarheids- en validiteitsgegevens

In februari 2005 werd de vragenlijst voorgelegd aan alle leerkrachten van de scholen die deelnemen aan het SiBO-onderzoek. Concreet werd zoals gezegd aan elk lid van het onderwijzend personeel dat minstens halftijds op de school werkt, gevraagd om de vragenlijst in te vullen.

In totaal kregen we 2651 ingevulde vragenlijsten¹ terug van 182 scholen (op 192 scholen, dit is 94.8%). Dit hoofdstuk geeft een beschrijving van de kenmerken van de items en schalen. In het eerste deel doen we dit voor de gegevens op leerkrachtniveau, in het tweede deel aggregeren we de gegevens op schoolniveau. De analyses gebeurden enkel op de gegevens van de leerkrachten uit de scholen van de referentiesteekproef die een getrouwe afspiegeling is van de Vlaamse schoolpopulatie². In totaal betreft het hier 1834 leerkrachten uit 116 scholen (op 120, dit is 95.8%). Tabel 11 toont dat de responspercentages (op schoolniveau) iets lager liggen voor de aanvullende steekproeven van GOK-scholen en Methodescholen en het hoogst voor de aanvullende steekproef van Gentse Stedelijke scholen.

Tabel 11
Respons op leerkracht- en op schoolniveau per steekproef

	Aantal leerkrachten	Aantal scholen	Responspercentage op schoolniveau
- Referentiesteekproef	1846	115/120	96.7%
- Aanvullende steekproef GOK-scholen	343	25/28	89.3%
- Aanvullende steekproef Methodescholen	230	22/24	91.7%
- Aanvullende steekproef Gentse Stedelijke scholen	244	20/20	100.0%
Totaal	2663	182/192	94.8%

2.1 Analyses op leerkrachtniveau

2.1.1 Statistische kenmerken van items en schalen

Vooreerst werd per item (dat moest beoordeeld worden op een zespuntenschaal) het aantal personen dat een (geldig) antwoord gaf (N), het gemiddelde (M), de spreiding (standaarddeviatie: SD) en de item-totaal correlatie (R_{it}), waarbij totaal staat voor het totaal van de overige items in de schaal³, berekend.

- Wanneer een item door een relatief klein aantal respondenten beoordeeld werd, kan dit er op wijzen dat het item onduidelijk, te gevoelig of weinig zinvol is.
- Een extreem laag of hoog gemiddelde kan wijzen op een weinig zinvol item of op sociale wenselijkheid. Het kan echter ook gaan om het bevragen van een uitzonderlijke situatie of een zeldzaam gedrag. Gezien de hieronder beschreven items op een zespuntenschaal beoordeeld dienden te worden, is het theoretisch minimum en maximum respectievelijk steeds één en zes. Een gemiddelde hoger dan vijf of lager dan twee beschouwen we als extreem. De scores van de items met een negatieve (of tegengestelde) betekenis met betrekking tot de inhoud van de schaal werden geïnverteerd. Dit betekent dat een zes een één wordt, een vijf een twee, een vier een drie en vice versa. Die items worden in de tabellen aangeduid met een '(-)'.
Die items worden in de tabellen aangeduid met een '(-)'.
- Een item met een kleine spreiding heeft een lage discriminatiewaarde en kan bijgevolg minder zinvol zijn om op te nemen. In het geval van individuele items beschouwen we een standaarddeviatie kleiner dan één als klein. Veelal hebben items met een extreem gemiddelde ook een lage standaarddeviatie.

¹ Het aantal leden van het onderwijzend personeel dat minstens halftijds werkt op de deelnemende scholen is niet precies gekend. We schatten dit aantal, met een zekere mate van onbetrouwbaarheid op 3371. Dat zou betekenen dat we van ongeveer 79% van de leerkrachten een vragenlijst terugkregen.

² Een uitzondering hierop zijn enkele achtergrondgegevens. Daarvan geven we ook frequenties van de andere steekproeven. Dit wordt telkens duidelijk aangegeven. Zie punt 2.1.1.13

³ Berekend volgens de SAS-procedure 'proc corr alpha nomiss'

Daarnaast geven we ook de verdelingskenmerken van de schaalscores (het gemiddelde, de spreiding, de scheefheid) en de interne consistentie van de schaal (uitgedrukt in Cronbachs alfa). Het histogram van elke schaal vindt men in bijlage 2.

Bij het berekenen van de schaalscores werd de vuistregel gehanteerd dat minstens twee derde van de items waaruit de schaal bestaat, ingevuld moest zijn. Indien het aantal lege of ongeldige items van een welbepaalde schaal meer dan een derde was, werd de schaalscore niet berekend (lege waarde). Concreet betekent dit dat in het geval van een schaal met drie, vier of vijf items geen schaalscore berekend werd indien twee of meer items onbeantwoord (of ongeldig) waren; in het geval van een schaal met zes, zeven of acht items geldt dit indien drie items of meer onbeantwoord (of ongeldig) waren en in het geval van een schaal met negen, tien of elf items indien vier of meer items onbeantwoord (of ongeldig) waren.

2.1.1.1 Schoolhoofd als cultuurbouwer en -drager

Tabel 12
Aantal geldige antwoorden, gemiddelde, standaarddeviatie en item-totaal correlatie van de items uit de schaal 'Schoolhoofd als cultuurbouwer en -drager'

NR.	ITEM	N	M	SD	R _{it}
2	Ik kan gemakkelijk enkele zaken opnoemen die ons schoolhoofd van groot belang vindt voor onze school	1803	4.94	1.04	.56
7	In gesprekken die ik heb met het schoolhoofd hoor ik regelmatig wat belangrijk is voor onze school	1806	4.59	1.13	.69
10	Ons schoolhoofd zet ons aan om te blijven evolueren in ons werk	1810	4.73	1.08	.76
15	Ons schoolhoofd weet duidelijk wat hij/zij wil	1799	4.88	1.07	.75
17	Wanneer we door het bos de bomen niet meer zien, dan trekt ons schoolhoofd de lijn die we moeten volgen	1797	4.09	1.17	.72
18	Indien ons schoolhoofd hier zou wegvallen, dan zou de school haar voortrekker verliezen	1800	3.73	1.33	.68
25	Ons schoolhoofd is de bezieler achter nieuwe initiatieven die hier van start gaan	1781	4.07	1.21	.73

Tabel 13
Aantal geldige antwoorden, gemiddelde, standaarddeviatie, scheefheid en interne consistentie van de schaal 'Schoolhoofd als cultuurbouwer en -drager'

SCHAAL	N	M	SD	Scheefheid	Cronbachs alfa		
					Staessens (1991a)	Afname '03	Afname '05
Schoolhoofd als cultuurbouwer en -drager	1808	4.43	0.90	-0.90	.95	.88	.89

De gemiddeldes van de items van deze schaal zijn niet te extreem en de standaarddeviaties niet te klein. Ook wat de schaal betreft zijn deze kenmerken goed. De interne consistentie (Cronbachs alfa) is goed. Op basis van deze gegevens mogen we besluiten dat deze schaal voldoet aan de gestelde eisen.

2.1.1.2 Overeenkomst in doelgerichtheid

Tabel 14
Aantal geldige antwoorden, gemiddelde, standaarddeviatie en item-totaal correlatie van de items uit de schaal 'Overeenkomst in doelgerichtheid'.

NR.	ITEM	N	M	SD	R _{it}
4	Het team in onze school is enthousiast om er iets van te maken	1824	4.90	0.98	.54
5	Niet alle leerkrachten hebben dezelfde mening over wat belangrijk is voor onze school (-)	1810	3.51	1.24	.56
9	Alle leerkrachten werken hier in dezelfde geest aan de basisdoelen van onze school	1832	4.57	0.94	.72
11	Iedereen trekt aan hetzelfde zeel in onze school	1817	4.33	1.03	.74
14	De leerkrachten in onze school steunen datgene wat we met de school willen bereiken	1829	4.76	0.79	.69
19	Sommige leerkrachten houden er hier ideeën op na die niet echt passen binnen de school (-)	1806	4.62	1.14	.55
23	In onze school zijn er meningsverschillen tussen de leden van het team over welke school we willen zijn (-)	1824	4.52	1.10	.62

Tabel 15

Aantal geldige antwoorden, gemiddelde, standaarddeviatie, scheefheid en interne consistentie van de schaal 'Overeenkomst in doelgerichtheid'.

SCHAAL	N	M	SD	Scheefheid	Cronbachs alfa		
					Staessens (1991a)	Afname '03	Afname '05
Overeenkomst in doelgerichtheid	1834	4.46	0.76	-0.46	.95	.84	.86

De gemiddeldes van de items van deze schaal zijn niet te extreem. Wel zijn de standaarddeviaties van bepaalde items klein (bv. van item 14). We merken daarnaast ook het relatief laag gemiddelde van item 5 ('Niet alle leerkrachten hebben dezelfde mening over wat belangrijk is voor onze school') op. De interne consistentie is voldoende.

2.1.1.3 Professionele relaties tussen leerkrachten

Tabel 16

Aantal geldige antwoorden, gemiddelde, standaarddeviatie en item-totaal correlatie van de items uit de schaal 'Professionele relaties tussen leerkrachten'

NR.	ITEM	N	M	SD	R_{it}
8	Onder collega's zoeken we samen naar nieuwe en andere methoden	1827	4.61	1.01	.52
13	Het overleggen met collega's betekent voor mij een grote steun	1827	4.87	1.02	.55
16	Van mijn collega's ondervind ik weinig belangstelling voor datgene waarmee ik in mijn klas bezig ben (-)	1824	4.40	1.17	.65
20	Ik vertel aan mijn collega's hoe ik een bepaald probleem heb aangepakt	1823	4.63	0.88	.61
22	Om mijn werk beter te kunnen doen, werk ik veel met collega's samen	1827	4.21	1.10	.60
24	Collega's vragen mij waarmee ik voor het ogenblik bezig ben in mijn klas	1826	3.74	1.21	.68
27	Als ik eens iets nieuws geprobeerd heb in mijn klas vragen mijn collega's hoe het verlopen is	1822	3.98	1.14	.70

Tabel 17

Aantal geldige antwoorden, gemiddelde, standaarddeviatie, scheefheid en interne consistentie van de schaal 'Professionele relaties tussen leerkrachten'

SCHAAL	N	M	SD	Scheefheid	Cronbachs alfa		
					Staessens (1991a)	Afname '03	Afname '05
Professionele relaties tussen leerkrachten	1831	4.35	0.79	-.44	.92	.83	.85

Ook voor deze items geldt dat de gemiddeldes niet te extreem zijn en dat er voldoende spreiding is. Ook de interne consistentie van de schaal is voldoende. De schaal wordt als dusdanig behouden.

2.1.1.4 Gebrek aan een intern netwerk van professionele steun

Tabel 18

Aantal geldige antwoorden, gemiddelde, standaarddeviatie en item-totaal correlatie van de items uit de schaal 'Gebrek aan een intern netwerk van professionele steun'

NR.	ITEM	N	M	SD	R_{it}
1	Ik aarzel om raad te vragen aan een collega, omdat men hier dan denkt dat ik mijn werk niet goed aankan	1829	1.61	0.98	.48
3	In onze school worden weinig ervaringen tussen collega's uitgewisseld	1829	2.25	1.20	.47
6	Ik deze school voelen de leerkrachten zich geïsoleerd	1818	2.03	1.01	.48
12	Ik zit ermee in om raad te vragen aan een collega	1822	1.67	0.95	.60
21	Tijdens vergaderingen met de voltallige leerkrachtengroep voel ik mij geremd om zelf iets naar voren te brengen	1829	2.53	1.32	.46
26	Ik durf niet te vertellen aan collega's dat iets moeilijk verlopen is in mijn klas	1825	1.97	0.97	.54
28	Ik voel mij niet zo op mijn gemak in de leerkrachtengroep	1840	1.84	1.07	.58

Tabel 19
Aantal geldige antwoorden, gemiddelde, standaarddeviatie, scheefheid en interne consistentie van de schaal 'Gebrek aan een intern netwerk van professionele steun'

SCHAAL	N	M	SD	Scheefheid	Cronbachs alfa		
					Staessens (1991a)	Afname '03	Afname '05
Gebrek aan intern netwerk van professionele steun	1834	1.99	0.71	0.76	.89	.78	.78

De gemiddeldes van bepaalde items van deze schaal mogen we als extreem laag beschouwen. De reden hiervoor ligt ongetwijfeld in de negatieve oriëntatie van de schaal.

De bedenkingen die voor de items gelden, zijn ook van toepassing op de schaal en hoewel de interne consistentie voldoende is, ligt ze opnieuw aanzienlijk lager dan in de oorspronkelijke studie van Staessens (1991a).

2.1.1.5 Visie-ontwikkeling

Tabel 20
Aantal geldige antwoorden, gemiddelde, standaarddeviatie en item-totaal correlatie van de items uit de schaal 'Visie-ontwikkeling'

NR.	ITEM	N	M	SD	R _{it}
29	Op onze school staan wij open voor nieuwe ideeën	1829	4.93	0.83	.65
32	We zijn op onze school op de hoogte van nieuwe ideeën over onderwijs	1825	4.65	0.99	.56
36	We zijn op de hoogte waarmee men op onze school zoal bezig is	1822	4.84	0.86	.63
37	Op onze school hebben we een duidelijk beeld over wat goed onderwijs is	1821	4.81	0.80	.71
41	Op onze school blijven we kritisch kijken naar wat we samen willen bereiken	1818	4.56	0.90	.70
45	Er wordt van ons verwacht dat we meedenken over het onderwijskundig beleid van onze school	1820	4.55	0.94	.69
48	Op onze school praten wij met elkaar over wat wij met ons onderwijs willen bereiken	1821	4.46	0.93	.74
49	Er worden geregeld nieuwe ideeën op onze school besproken	1823	4.61	0.89	.79
52	Op onze school worden we gemotiveerd om steeds kritisch te blijven kijken naar onze eigen lespraktijk	1816	4.55	0.96	.72

Tabel 21
Aantal geldige antwoorden, gemiddelde, standaarddeviatie, scheefheid en interne consistentie van de schaal 'Visie-ontwikkeling'

SCHAAL	N	M	SD	Scheefheid	Cronbachs alfa		
					Maes & Vandenberghe (1998)	Afname '03	Afname '05
Visie-ontwikkeling	1829	4.66	0.69	-0.58	.90	.92	.91

De gemiddeldes zijn hoog, maar niet echt extreem. De spreidingen van de items zijn wel laag. Dezelfde conclusie geldt voor de schaalcores: er is relatief weinig spreiding, hoewel die niet zoveel lager is dan bij de andere schalen. De interne consistentie is heel goed.

2.1.1.6 Schoolfunctioneren

Tabel 22
Aantal geldige antwoorden, gemiddelde, standaarddeviatie en item-totaal correlatie van de items uit de schaal 'Schoolfunctioneren'

NR.	ITEM	N	M	SD	R _{it}
31	Op onze school wordt een goed financieel beleid gevoerd	1832	4.38	1.10	.65
43	Als organisatie draait onze school goed	1825	4.72	0.96	.68
44	Er wordt bij ons op school rekening gehouden met de inbreng van alle leerkrachten	1815	4.44	1.06	.61
50	Onze school slaagt erin zich duidelijk te profileren naar het ruimere publiek in het algemeen en naar de ouders van kandidaat-leerlingen in het bijzonder	1801	4.49	0.94	.54
51	Binnen het raam van de mogelijkheden wordt op onze school een personeelsbeleid in het belang van de school gevoerd	1801	4.45	0.95	.65
56	De gebouwen en infrastructuur van onze school worden slecht beheerd	1796	4.54	1.27	.37
57	Wij worden op school tijdig geïnformeerd vooraleer een beslissing genomen wordt over aangelegenheden die de school als geheel aangaan	1812	4.12	1.16	.65
60	De leerkrachten op onze school worden goed geïnformeerd over richtlijnen van het ministerie of van andere centrale beleidsinstanties die voor hen belangrijk zijn	1818	4.39	1.10	.56
61	De werking van de administratieve ondersteuning (het secretariaat) laat op onze school soms te wensen over (-)	1819	5.13	1.11	.38

Tabel 23
Aantal geldige antwoorden, gemiddelde, standaarddeviatie, scheefheid en interne consistentie van de schaal 'Schoolfunctioneren'.

SCHAAL	N	M	SD	Scheefheid	Cronbachs alfa	
					(a)	Afname '03
Schoolfunctioneren	1827	4.52	0.72	-0.61	.85	.84

(a) De Cronbachs alfa is op basis van eigen secundaire analyses op de oorspronkelijke data

Op item 61 na, zijn de gemiddeldes van de items niet te extreem. Dit geldt ook voor de schaa scores. De Cronbachs alfa is goed (.84) maar zou nog verhoogd kunnen worden tot .86 door het weglaten van item 56 en 61. Dit is te overwegen, zeker omdat item 56 ('De gebouwen en de infrastructuur van onze school worden slecht beheerd') voor deze afname toegevoegd werd aan de schaal. Indien we dit item dus weg laten, is de schaal inhoudelijk identiek aan degene die in 2003 werd afgenomen. De belangrijkste schaalkenmerken van de schaal zonder item 56 vindt men in Tabel 24 (met een Cronbachs alfa van .85). In de betreffende databank wordt eveneens deze schaa score opgenomen (dus van alle items zonder item 56). Voor de verdere analyses in dit rapport behouden we alle items in deze schaal.

Tabel 24
Aantal geldige antwoorden, gemiddelde, standaarddeviatie, scheefheid en interne consistentie van de schaal 'Schoolfunctioneren' met acht items.

SCHAAL	N	M	SD	Scheefheid	Cronbachs alfa	
					(a)	Afname '03
Schoolfunctioneren (8 items)	1825	4.51	0.74	-0.61	.85	.84

(a) De Cronbachs alfa is op basis van eigen secundaire analyses op de oorspronkelijke data

2.1.1.7 Relatie met de directie

Tabel 25
Aantal geldige antwoorden, gemiddelde, standaarddeviatie en item-totaal correlatie van de items uit de schaal 'Relatie met de directie'

NR.	ITEM	N	M	SD	R _{it}
30	De directie moedigt mij aan om zelf initiatieven te nemen ten aanzien van het onderwijsgebeuren in onze school	1803	4.32	1.17	.58
33	Ik kan moeilijk mijn mening zeggen ten opzichte van de directie (-)	1711	4.54	1.31	.64
39	De directie oefent op mij als leerkracht veel druk uit (-)	1794	4.43	1.22	.40
42	Als leerkracht word ik door de directie betrokken bij de besluiten die met mijn taak te maken hebben	1801	4.41	1.12	.66
53	Ik word door de directie gestimuleerd om mijn werk als leerkracht goed te doen	1809	4.54	1.11	.62
54	De directie behandelt mij op een afstandelijk autoritaire wijze (-)	1802	4.95	1.25	.72
58	Ik heb de indruk dat de directie mij eerder slecht gezind is (-)	1794	5.18	1.08	.69
59	De directie is gemakkelijk te bereiken voor mij	1797	4.85	1.15	.63

Tabel 26

Aantal geldige antwoorden, gemiddelde, standaarddeviatie, scheefheid en interne consistentie van de schaal 'Relatie met de directie'

SCHAAL	N	M	SD	Scheefheid	Cronbachs alfa		
					(a)	Afname '03	Afname '05
Relatie met de directie	1805	4.65	0.85	-0.82	.83	.85	.87

(a) De Cronbachs alfa is op basis van eigen secundaire analyses op de oorspronkelijke data

Item 33 is het item dat het minst beoordeeld werd. Gezien de inhoud is het waarschijnlijk dat dit item zeer delicaat lag bij een aantal leerkrachten. De gemiddeldes van de items zijn op één item (58) na niet extreem en de spreidingen zijn voldoende groot. De interne consistentie van de schaal is goed. Het weglaten van item 39 zou de interne consistentie niet verlagen, maar in overeenstemming met de afname van 2003 behouden we de schaal zoals ze is.

2.1.1.8 Samenwerking met het CLB

Tabel 27

Aantal geldige antwoorden, gemiddelde, standaarddeviatie en item-totaal correlatie van de items uit de schaal 'Samenwerking met het CLB'

NR.	ITEM	N	M	SD	R_{it}
34	Ik bespreek de ernstige problemen die ik met leerlingen heb meestal met iemand van het CLB.	1816	4.45	1.29	.51
35	De contacten die ik met mensen van CLB heb verlopen over het algemeen vrij stroef. (-)	1807	4.66	1.19	.67
38	Het CLB doet voor onze school veel nuttig werk.	1804	4.28	1.11	.80
40	Over de huidige werking van CLB ben ik erg tevreden.	1797	4.13	1.23	.83
46	De inbreng vanwege het CLB betekent praktisch niets voor mijn werk als leerkracht. (-)	1799	4.11	1.32	.70
47	Het CLB speelt in onze school een belangrijke rol in de verwijzing en advisering van leerlingen.	1804	4.36	1.09	.73
55	Het CLB brengt vaak interessante aanvullende gegevens aan bij de bespreking over een leerling met leerproblemen.	1791	3.92	1.21	.77

Tabel 28

Aantal geldige antwoorden, gemiddelde, standaarddeviatie, scheefheid en interne consistentie van de schaal 'Samenwerking met het CLB'

SCHAAL	N	M	SD	Scheefheid	Cronbachs alfa		
					Van Damme e. a. (2004)	Afname '03	Afname '05
Samenwerking met het CLB	1811	4.28	0.95	-0.43	.89	.89	.90

De gemiddeldes van de items zijn niet extreem en er is voldoende spreiding. We merken wel dat het item 55 ('Het CLB brengt vaak interessante aanvullende gegevens aan bij de bespreking over een leerling met leerproblemen') een (relatief) laag gemiddelde heeft (3.92).

De interne consistentie is zeer goed. Net zoals bij de afname in 2003 zou de Cronbachs alfa verhoogd kunnen worden (tot .91) door het weglaten van item 34. Toch weegt de beperkte 'winst' qua interne consistentie niet op tegen het inhoudelijk verlies. Daarom behouden we de huidige schaal voor verdere analyses.

2.1.1.9 Informeren van ouders

Tabel 29

Aantal geldige antwoorden, gemiddelde, standaarddeviatie en item-totaal correlatie van de items uit de schaal 'Informeren van ouders'

NR.	ITEM	N	M	SD	R_{it}
63	Op onze school worden ouders ook geïnformeerd over hoe hun kind zich voelt en gedraagt op school	1830	5.22	0.68	.57
69	Op onze school zijn wij voldoende geïnformeerd over de thuissituatie van de kinderen	1817	4.43	0.85	.46
70	Op onze school worden ouders geïnformeerd over hoe ze thuis hun kind kunnen ondersteunen	1817	4.57	0.82	.55
78	Bij ons worden ouders goed geïnformeerd over de regels op onze school	1825	5.05	0.77	.57
82	Op onze school worden ouders goed geïnformeerd over de (ontwikkeling in) prestaties van hun kind	1824	5.17	0.67	.63
86	Op onze school worden ouders goed geïnformeerd over de pedagogische visie van onze school	1816	4.72	0.89	.55

Tabel 30

Aantal geldige antwoorden, gemiddelde, standaarddeviatie, scheefheid en interne consistentie van de schaal 'Informereren van ouders'

SCHAAL	N	M	SD	Scheefheid	Cronbachs alfa
Informereren van ouders	1829	4.86	0.55	-0.17	.80

Qua interne consistentie doet deze schaal het beter dan de globale schaal 'Samenwerking met ouders' die in de vorige afname werd gebruikt (.80 versus .68). Een minder sterk aspect van deze schaal zijn de hoge (extreme) gemiddeldes van de items en de lage spreiding van de items en de hele schaal.

2.1.1.10 Strategieën voor ouderbetrokkenheid

Tabel 31

Aantal geldige antwoorden, gemiddelde, standaarddeviatie en item-totaal correlatie van de items uit de schaal 'Strategieën voor ouderbetrokkenheid'

NR.	ITEM	N	M	SD	R_{it}
64	Op onze school doen wij een beroep op tussenpersonen om contact te leggen met moeilijk bereikbare ouders.	1799	4.05	1.32	.23
67	Op onze school worden soms ouders ingeschakeld om andere ouders meer bij de school te betrekken.	1800	3.45	1.24	.39
71	Op onze school doen wij bijzondere inspanningen om ouders zich verbonden te laten voelen met de school.	1824	4.72	0.84	.60
73	Bij ons wordt de school soms opengesteld voor eigen activiteiten van ouders of voor buurtactiviteiten.	1810	3.88	1.39	.41
76	Op onze school wordt gezorgd dat ouders elkaar leren kennen.	1801	4.25	1.00	.54
79	Op onze school worden veel inspanningen gedaan om ouders actief te betrekken bij de school.	1823	4.62	0.94	.66
80	Op onze school kunnen ouders aan klas- en schoolactiviteiten deelnemen.	1821	4.48	1.06	.54

Tabel 32

Aantal geldige antwoorden, gemiddelde, standaarddeviatie, scheefheid en interne consistentie van de schaal 'Strategieën voor ouderbetrokkenheid'

SCHAAL	N	M	SD	Scheefheid	Cronbachs alfa
Strategieën voor ouderbetrokkenheid	1820	4.21	0.71	-0.20	.74

De gemiddeldes verschillen nogal van item tot item, maar geen enkel is extreem. Op items 71 en in mindere mate item 79 na, zijn de standaarddeviaties ook niet te klein.

De interne consistentie van de schaal is voldoende, maar kan verhoogd worden tot .77 door het weglaten van item 64, tot .78 door het weglaten van items 64 en 67, en zelfs tot .81 indien items 64, 67 en 73 weggelaten worden. Omdat we de schaal inhoudelijk voldoende rijk willen houden, stellen we voor om de schaal in zijn totaliteit te behouden voor analyses.

2.1.1.11 Inspraak van ouders

Tabel 33

Aantal geldige antwoorden, gemiddelde, standaarddeviatie en item-totaal correlatie van de items uit de schaal 'Inspraak van ouders'

NR.	ITEM	N	M	SD	R_{it}
65	Ik vind dat er bij ons op school veel rekening wordt gehouden met wat ouders zeggen	1815	4.45	0.93	.44
72	Ouders hebben op onze school niet zoveel invloed (-)	1802	4.33	1.01	.54
74	Op onze school hebben ouders structureel (bv. via het oudercomité, oudervereniging, ouderraad) invloed op de inhoud van het onderwijs bij ons op school	1813	3.80	1.25	.54
81	Op onze school heeft het oudercomité (oudervereniging, ouderraad) nauwelijks invloed op het schoolbeleid (-)	1786	4.24	1.12	.57
83	Op onze school hebben ouders inspraak in de organisatorische vormgeving van ons onderwijs	1790	3.11	1.06	.47

Tabel 34
Aantal geldige antwoorden, gemiddelde, standaarddeviatie, scheefheid en interne consistentie van de schaal 'Inspraak van ouders'

SCHAAL	N	M	SD	Scheefheid	Cronbachs alfa
Inspraak van ouders	1804	3.98	0.76	0.03	.74

De items van dit schaalje zijn niet extreem en de spreidingen niet te klein. Het gemiddelde op het item 83 ('Op onze school hebben ouders inspraak in de organisatorische vormgeving van ons onderwijs') is wel het laagste van alle items uit de vragenlijst.

De interne consistentie is voldoende. Deze schaal is dus in zijn geheel bruikbaar voor verdere analyses.

2.1.1.12 Contact met ouders

Tabel 35
Aantal geldige antwoorden, gemiddelde, standaarddeviatie en item-totaal correlatie van de items uit de schaal 'Contact met ouders'

NR.	ITEM	N	M	SD	R_{it}
62	De contacten die ik met de ouders van onze leerlingen heb, zijn over het algemeen aangenaam	1829	5.13	0.69	.43
66	Er blijven op onze school veel ouders afwezig op oudercontacten (-)	1803	4.47	1.13	.34
68	Op onze scholen slagen wij er in om ook echt contact te krijgen met de meeste kansarme ouders	1795	4.14	1.01	.33
75	Wij hebben als school een goed contact met de ouders van onze leerlingen	1823	4.95	0.72	.62
77	Wij ervaren op onze school een grote kloof tussen de school en ouders (-)	1809	4.92	0.91	.55
84	Onze school houdt te weinig rekening met de achtergrond van de ouders (-)	1800	4.60	0.97	.35
85	Op onze school zijn ouders niet zo geïnteresseerd in het onderwijs (-)	1805	4.49	1.00	.45

Tabel 36
Aantal geldige antwoorden, gemiddelde, standaarddeviatie, scheefheid en interne consistentie van de schaal 'Contact met ouders'

SCHAAL	N	M	SD	Scheefheid	Cronbachs alfa
Contact met ouders	1824	4.67	0.56	-.20	.71

De gemiddeldes van de afzonderlijke items zijn relatief hoog, hoewel we slechts het gemiddelde van item 62 als extreem mogen bestempelen. Over het algemeen zijn de standaarddeviaties wel klein. Dezelfde bedenkingen gelden voor de schaal. De betrouwbaarheid van de schaal is voldoende, en kan niet verhoogd worden door het weglaten van items.

2.1.1.13 Achtergrondgegevens

Naast de items en schalen die peilen naar bepaalde proceskenmerken werd in de vragenlijst ook gepeild naar achtergrondgegevens.

Geslacht

Wat de referentiesteekproef betreft, vulden 1546 of 85.4% vrouwelijke en 264 of 14.6% mannelijke leerkrachten de vragenlijst in.

Leeftijd en ervaring

De gemiddelde respondent is 38.5 jaar oud en heeft 16.3 jaar ervaring in het onderwijs waarvan 12.1 jaar in de huidige school en 8.5 jaar in het huidige leerjaar.

Tabel 37

Aantal geldige antwoorden, gemiddelde, standaarddeviatie, minimum en maximum van de variabele 'leeftijd', ervaring in het onderwijs', 'ervaring in de huidige school' en 'ervaring in het huidige leerjaar' (in jaren)

	N	M	SD	Min	Max
Leeftijd	1745	38.50	9.53	22	65
Ervaring in het onderwijs	1792	16.25	9.93	1	46
Ervaring in de huidige school	1769	12.14	9.06	1	42
Ervaring in het huidige leerjaar	1605	8.50	7.89	1	42

Opdracht/functie

We vroegen aan te geven wat de opdracht (functie) in de school was. Daarbij kon men meerdere antwoorden aangeven. Tabel 38 geeft aan hoeveel leerkrachten een bepaalde functie uitoefenden (al dan niet gecombineerd met andere opdrachten). Het merendeel van de respondenten is (klas)leerkracht (59.2%) of kleuterleid(st)er (26.3%). Een beperkter aantal respondenten hebben de opdracht van GOK-leerkracht (7.7%), zorgcoördinator (5.5%), leerkracht bewegingsopvoeding/LO (4,6%) of taakleerkracht (2,3%). De categorie 'Andere' omvat een gamma aan mogelijke opdrachten zoals leerkracht godsdienst/zedenleer/islam, beleidsondersteuning, ambulante leerkracht, kinderverzorgster⁴, enzovoort. Bij een mogelijke volgende afname is het wellicht aangewezen om een categorie 'leerkracht of bijzondere leermeester godsdienst, (niet confessionele) zedenleer of islam te voorzien.

Tabel 38

Opdracht in de school: aantal en percentage

	Frequentie (N)	Relatieve Frequentie (%)
(Klas)leerkracht	1069	59.22%
Kleuterleid(st)er	475	26.32%
GOK-leerkracht	138	7.65%
Andere	114	6.32%
Zorgcoördinator	99	5.48%
Leerkracht bewegingsopvoeding (LO)	83	4.57%
Taakleerkracht	41	2.27%
ICT-coördinator	27	1.50%

Statuut

De meeste leerkrachten zijn vastbenoemd (69.5%). Van de vastbenoemden is 8.2% (of 5.3% van het totaal) gereffecteerd. Daarnaast werkt 27.1% van de leerkrachten in een tijdelijk statuut. De overige 3.4% heeft een combinatie van de genoemde statuten.

Tewerkstelling

Ongeveer drie vierde van de respondenten werkt voltijds (76.6%). De overigen werken uiteraard deeltijds (23.4%).

GOK-bijbscholing en -thema's

Met betrekking tot de gevolgde bijscholing in het kader van het gelijke-onderwijskansenbeleid werd eerst gevraagd hoeveel dagen bijscholing men heeft gevolgd in de laatste 3 jaar. Gezien de inhoud van de vraag bekeken we de antwoorden hier niet enkel voor de referentieproef, maar ook voor de bijkomende steekproeven. Deze vergelijking op basis van de steekproeven is niet ideaal en slechts richtinggevend onder andere omdat bijvoorbeeld in elke steekproef GOK-scholen zitten (niet enkel in de aanvullende steekproef GOK-scholen).

Ruim één derde (tussen 33 en 37 %) heeft tussen de 2 en de 5 dagen bijscholing gevolgd. Toch noteren we ook dat een belangrijke groep (tussen 26 en 31%) in de laatste drie jaar geen enkele dag bijscholing over GOK volgde. Een dergelijk percentage is voor elke steekproef groot, maar des te meer voor de

⁴ Bij verdere analyses kan overwogen worden om de kinderverzorgsters (n=6) en secretariaatsmedewerk(st)er (n=1) weg te laten uit het databestand aangezien zij de vragenlijst eigenlijk niet dienden in te vullen (enkel onderwijzend personeel). Voor de analyses in het onderhavige rapport werden ze niet weggelaten.

GOK-steekproef, gezien deze scholen een aanzienlijk aantal GOK-leerlingen hebben. Er werden geen significante verschillen gevonden tussen de verschillende steekproeven wat betreft het aantal gevolgde dagen GOK-bijbscholing ($\chi^2(12)=8.50$, $p=0.75$).

Tabel 39
Aantal dagen GOK-bijbscholing in de laatste drie jaar per steekproef

Aantal dagen GOK-bijbscholing	REF	GOK	METH	GENT	
Geen enkele dag	28.90	26.30	31.48	26.92	
½ - 1 dag	22.97	20.18	20.83	22.22	
2-5 dagen	34.60	36.70	32.87	33.33	$\chi^2(12)=8.50$, $p=0.75$
5-10 dagen	7.14	9.48	7.41	8.12	
Meer dan 10 dagen	6.39	7.34	7.41	9.40	

Daarnaast werd gevraagd over welke GOK-thema's men bijbscholing volgde. Men kon meerdere antwoorden geven. Tabel 40 geeft aan hoeveel leerkrachten een bijbscholing volgden over een bepaald thema, en dit per steekproef. We zien dat de leerkrachten uit de referentiesteekproef vooral GOK-bijbscholingen volgden met betrekking tot de preventie en remediëring van ontwikkelings- en leerachterstanden: 42.3% van alle leerkrachten volgden een bijbscholing over dit thema. Daarna volgen bijbscholingen over de sociaal-emotionele ontwikkeling en taalvaardigheidsonderwijs. Voor twee thema's merken we significante verschillen op tussen de steekproeven. Zo volgden leerkrachten uit de GOK-oversampling meer bijbscholing met betrekking tot taalvaardigheidsonderwijs dan de leerkrachten uit de overige steekproeven en volgden ongeveer dubbel zoveel leerkrachten uit het Gents Stedelijk Onderwijs bijbscholing over leerling- en ouderparticipatie.

Tabel 40
Percentages per steekproef van de thema's van de gevolgde GOK-bijbscholingen

THEMA	REF	GOK	METH	GENT	
Preventie en remediëring	42.3%	39.7%	41.3%	40.2%	$\chi^2(3)=1.08$, $p=0.78$
Sociaal-emotionele ontwikkeling	33.8%	31.2%	31.7%	38.9%	$\chi^2(3)=4.35$, $p=0.23$
Taalvaardigheidsonderwijs	28.0%	44.9%	22.2%	31.6%	$\chi^2(3)=46.84$, $p<0.0001$
Intercultureel onderwijs (ICO)	16.1%	20.4%	21.3%	20.1%	$\chi^2(3)=7.79$, $p=0.05$
Leerling- en ouderparticipatie	8.8%	8.2%	8.3%	16.8%	$\chi^2(3)=17.31$, $p=0.0006$
Doorstroming en oriëntering	6.1%	5.0%	3.9%	3.7%	$\chi^2(3)=4.11$, $p=0.25$

Invulduur vragenlijst

Helemaal op het einde van de vragenlijst werd gevraagd aan te geven hoeveel tijd men nodig had voor het invullen van de vragenlijst. We zien dat het gemiddelde van bijna 23 minuten niet ver ligt van de inschatting (bij de instructies) dat het invullen van de vragenlijst een twintigtal minuten in beslag zou nemen. De spreiding is wel relatief groot (9 minuten) te wijten enkele respondenten die er zeer lang over gedaan hebben (het maximum is 75 minuten).

Tabel 41
Aantal geldige antwoorden, gemiddelde, standaarddeviatie, minimum en maximum van de variabele invulduur

	N	M	SD	Min	Max
Invulduur (in minuten)	1688	22.64	9.33	5	75

2.1.2 Samenhang tussen de schalen onderling

Om de validiteit van de schaaltes te onderzoeken bekijken we de correlaties tussen de diverse schalen⁵. Men mag immers verwachten dat schalen die inhoudelijk verband vertonen positief correleren en dat schalen die inhoudelijk tegengesteld zijn negatief correleren. Daarnaast kan men van schalen die heel hoog correleren de vraag stellen of het zinvol is om die als aparte schalen te beschouwen, dan wel om ze als één schaal op te nemen.

Tabel 42
Correlaties tussen alle schalen van de schoolteamvragenlijst (op leerkrachtniveau)

	SCD	OID	PRL	GIN	VIS	SF	RD	INF	INS	CON	STR	CLB
Schoolhoofd als cultuurbouwer en -drager (SCD)	1	.43	.37	-.29	.64	.69	.65	.43	.25	.29	.37	.18
Overeenkomst in doelgerichtheid (OID)		1	.60	-.55	.63	.52	.42	.45	.23	.34	.32	.18
Professionele relaties tussen leerkrachten (PRL)			1	-.62	.62	.41	.39	.43	.27	.31	.35	.24
Gebrek aan intern netwerk van professionele steun (GIN)				1	-.50	-.39	-.47	-.43	-.18	-.35	-.28	-.15
Visie-ontwikkeling (VIS)					1	.72	.60	.65	.39	.46	.52	.27
Schoolfunctioneren (SF)						1	.70	.55	.27	.45	.40	.21
Relatie met de directie (RD)							1	.44	.20	.33	.34	.19
Informereren (INF)								1	.38	.67	.58	.28
Inspraak (INS)									1	.37	.56	.14
Contacten met ouders (CON)										1	.47	.26
Strategieën voor ouderbetrokkenheid (STR)											1	.27
Samenwerking CLB (CLB)												1

In de correlatiematrix werden de hoogste correlaties ($\geq .60$) aangeduid. Daarbij merken we de volgende elementen op:

1. De hoogste correlaties vinden we tussen de schalen ‘Schoolfunctioneren’ en ‘Visie-ontwikkeling’ (.72) en tussen de schalen ‘Schoolfunctioneren’ en ‘Relatie met de directie’ (.70). We stellen ons dan ook de vraag of het zinvol is om ze als aparte variabelen te behouden. Ondanks de sterke samenhang lijkt het ons toch niet aangewezen om veranderingen door te voeren aan de schalen aangezien de vergelijkbaarheid met andere onderzoeken waarin die schalen gebruikt worden dan in het gedrang komt.
2. Wat de ‘nieuwe’ schalen betreft is er een hoge correlatie tussen de schaal ‘Informereren’ en ‘Inspraak’ (.67). Het betreft hier (deels) nieuwe geconstrueerde schalen, maar omdat de inhoud toch anders is, stellen we voor beide schalen apart te behouden.
3. De correlaties van de schaal ‘Samenwerking met het CLB’ met de overige schalen liggen beduidend lager: de hoogste correlatie bedraagt .28. Dit is niet verwonderlijk gezien deze schaal inhoudelijk toch los staat van de rest.

Globaal beschouwd liggen de correlaties tussen de schalen in de lijn van de verwachtingen en in die zin geven ze aan dat de validiteit ervan goed is. Omdat de ontwikkelde schalen vooral bedoeld zijn om als schoolkenmerken te gebruiken in verdere analyses, zullen we dieper ingaan op de correlaties tussen de op schoolniveau geaggregeerde schalen.

2.1.3 School- of leerkrachtkenmerken?

Om na te gaan in welke mate we de variabelen eerder kunnen beschouwen als een kenmerk van de school dan wel als een kenmerk van de leerkracht hebben we het percentage variantie op leerkracht- en

⁵ In deze en volgende analyses gebruiken we telkens de volledige schalen. De schaalcores werden dus berekend met alle items (zoals vermeld in de betreffende tabellen) zonder inkortingen.

op schoolniveau geschat. De resultaten vindt men in Tabel 43; in de analyse werden alleen de schalen van de referentiesteekproef betrokken.

Tabel 43
Geschat percentage van de variantie op schoolniveau

SCHAAL	PERCENTAGE VARIANTIE OP SCHOOLNIVEAU	
	Afname 2003	Afname 2005
• Schoolhoofd als cultuurbouwer en -drager	31.6 %	34.4%
• Schoolfunctioneren	32.2 %	32.4%
• Samenwerking met het CLB	30.8 %	29.9%
• Overeenkomst in doelgerichtheid	28.4 %	29.9%
• Strategieën voor ouderbetrokkenheid	-	28.5%
• Visie-ontwikkeling	28.2 %	27.4%
• Inspraak	-	23.5%
• Contacten met ouders	-	21.3%
• Relatie met de directie	14.1 %	19.0%
• Informeren van ouders	-	15.7%
• Professionele relaties tussen leerkrachten	16.1 %	14.4%
• Gebrek aan een intern netwerk van professionele steun	14.0 %	11.2%
• Samenwerking met de ouders	5.8 %	-

Net zoals bij de afname in 2003 situeert zich voor alle schalen het grootste deel van variantie op leerkrachtniveau. Dit ligt voor de hand aangezien het om percepties van leerkrachten gaat. Toch merken we een duidelijk verschil in de grootte van het aandeel dat zich op schoolniveau situeert. De inhoud van de schalen 'Schoolhoofd als cultuurbouwer en -drager', 'Schoolfunctioneren', 'Overeenkomst in doelgerichtheid' en 'Visie-ontwikkeling' is inderdaad van dien aard dat die zich meer op schoolniveau situeert. Van de schaal 'Samenwerking met het CLB' is dit toch wat meer verrassend, omdat de items nogal peilen naar de individuele samenwerking en tevredenheid. Mogelijks is het feit dat per school doorgaans één CLB-medewerk(st)er verantwoordelijk is, hiervoor een verklaring.

Voor de drie schalen 'Professionele relaties tussen leerkrachten', 'Relatie met de directie' en 'Gebrek aan een intern netwerk van professionele steun' is het percentage verklaarde variantie op schoolniveau lager. Zoals we in het vorige rapport al vermeldden (Maes, 2003), is dit wellicht toe te schrijven aan het feit dat de inhoud van deze schalen eerder betrekking heeft op de wijze waarop het individu zich verhoudt tot het team (positieve relaties of weinig steun ondervinden) of tot de directie (goede relatie). We zien dit trouwens aan het groter aandeel van items die in de ik-vorm gesteld zijn.

Globaal gezien mag men stellen dat de bevindingen in de lijn van de verwachtingen liggen en min of meer overeenkomen met de afname van dezelfde schalen in 2003. Wat de nieuw ontwikkelde schalen betreft, zijn we er blijkbaar in gelukt schoolkenmerken te meten. Samen met de samenhangen tussen de schalen wijst dit er op dat de validiteit van de schalen goed is.

2.1.4 Conclusies

De schalen die bruikbaar bleken na de afname in 2003 blijken ook bij deze afname bruikbaar. Daarenboven werden nu vier nieuwe schalen ontwikkeld met betrekking tot de relatie tussen de ouders en de school. Deze vier nieuwe schalen blijken ook bruikbaar voor verdere analyses en voor een mogelijke volgende afname in de loop van dit longitudinaal onderzoek. Er zijn voor die schalen geen aanpassingen nodig.

De samenhang tussen de schalen onderling en het percentage verklaarde variantie op schoolniveau zijn van dien aard dat ze de validiteit van de schalen bevestigen.

2.2 Analyses op schoolniveau

2.2.1 Statistische kenmerken van de schalen op schoolniveau

Omdat het de bedoeling is om deze variabelen als schoolkenmerken te gebruiken bij verdere analyses, hebben we de individuele leerkrachtscores op schoolniveau geaggregeerd door het berekenen van het gemiddelde van de leerkrachten per school. Omdat we van 10 van de 192 scholen geen enkele schoolteamvragenlijst terugkregen, komen we zo in totaal tot schoolgegevens van 182 scholen (op de 192).

Bovendien gaan we ervan uit dat minstens de helft van de leerkrachten van een school de vragenlijst moet invullen indien we een betrouwbaar beeld willen vormen van de school. We selecteren dus enkel die scholen waarvan minstens 50% van de leerkrachten een geldige vragenlijst binnenstuurden. Zo komen we aan 171.

Voor een beschrijving van de schalen, baseren we ons enkel op gegevens van scholen uit de referentiesteekproef. Zo komen we aan een aantal van 109 scholen (op 120, dit is 90.8% van de referentiesteekproef).

We geven enkel de kenmerken van de schaalscores weer, niet van de afzonderlijke items. In Tabel 44 vindt men de verdelingskenmerken van de schaalscores (het gemiddelde, de spreiding, minimum, maximum, de scheefheid). De frequentieverdeling van elke schaal vindt men in bijlage 3.

Tabel 44

Aantal geldige observaties, gemiddelde, standaarddeviatie, minimum, maximum en scheefheid van alle schalen uit de schoolteamvragenlijst op schoolniveau

SCHAAL	N	M	SD	Min.	Max.	Scheefheid
1. Schoolhoofd als cultuurbouwer en -drager	109	4.44	0.56	3.05	5.44	-0.46
2. Overeenkomst in doelgerichtheid	109	4.49	0.46	3.39	5.55	-0.10
3. Professionele relaties tussen leerkrachten	109	4.35	0.38	2.92	5.32	-0.36
4. Gebrek aan een intern netwerk van professionele steun	109	1.97	0.31	1.19	2.96	0.44
5. Visie	109	4.67	0.41	3.28	5.64	-0.42
6. Schoolfunctioneren	109	4.53	0.45	3.32	5.50	-0.36
7. Relatie met de directie	109	4.69	0.44	3.64	5.78	-0.14
8. Samenwerking met het CLB	109	4.28	0.58	2.77	5.64	-0.25
9. Informeren	109	4.86	0.28	4.14	5.52	0.08
10. Inspraak	109	3.99	0.41	2.75	4.98	-0.26
11. Contacten met ouders	109	4.68	0.31	3.62	5.44	-0.62
12. Strategieën voor ouderbetrokkenheid	109	4.21	0.41	2.91	4.96	-0.23

2.2.2 Samenhang tussen de schalen op schoolniveau

Het is zinvol om de samenhangen tussen de schalen ook eens op schoolniveau te bekijken. De correlaties vindt men in Tabel 45.

Tabel 45
Correlaties tussen alle schalen van de schoolteamvragenlijst (op schoolniveau)

	SCD	OID	PRL	GIN	VIS	SF	RD	INF	INS	CON	STR	CLB
Schoolhoofd als cultuurbouwer en -drager (SCD)	1	.56	.50	-.47	.74	.75	.68	.59	.28	.26	.44	.12
Overeenkomst in doelgerichtheid (OID)		1	.81	-.79	.80	.62	.58	.63	.24	.31	.43	.09
Professionele relaties tussen leerkrachten (PRL)			1	-.80	.80	.55	.54	.62	.31	.26	.46	.13
Gebrek aan intern netwerk van professionele steun (GIN)				1	-.74	-.56	-.64	-.64	-.18	-.34	-.44	-.09
Visie-ontwikkeling (VIS)					1	.82	.71	.80	.44	.42	.64	.16
Schoolfunctioneren (SF)						1	.79	.70	.27	.46	.46	.12
Relatie met de directie (RD)							1	.55	.23	.27	.45	.13
Informereren (INF)								1	.39	.69	.66	.31
Inspraak (INS)									1	.38	.68	.13
Contacten met ouders (CON)										1	.48	.35
Strategieën voor ouderbetrokkenheid (STR)											1	.33
Samenwerking CLB (CLB)												1

1. Wanneer we ten eerste de vier schalen van de vragenlijst 'Professionele cultuur van basisscholen' apart bekijken (dat zijn de eerste vier schalen in de tabel), dan zien we net zoals bij de afname in 2003, dat de drie schalen die eerder over het team op zich handelen, namelijk 'Overeenkomst in doelgerichtheid' (OID), 'Professionele relaties tussen leerkrachten' (PRL) en 'Gebrek aan een intern netwerk van professionele steun' (GIN) onderling zeer hoog samenhangen (.81, -.79, -.80). Deze drie schalen hangen onderling nu meer samen dan op leerkrachtniveau.
 We zien dat de rol van het schoolhoofd binnen de schoolcultuur (schaal 'Schoolhoofd als cultuurbouwer en -drager': SCD) hier een aparte plaats inneemt en minder hoog samenhangt met de drie genoemde schalen. Die schaal hangt wel hoger samen met 'Schoolfunctioneren' (SF), 'Visie-ontwikkeling' (VIS) en in iets mindere mate maar toch nog zeer hoog met 'Relatie met de directie' (RD). Deze samenhangen zijn goed te begrijpen vanuit de inhoud van de schalen.
 Anderzijds betekent deze hoge samenhangen ook dat het weinig waarschijnlijk is dat elk afzonderlijk aspect een belangrijke eigen bijdrage zal leveren in later te onderzoeken verklaringsmodellen.
2. De schaal 'Visie-ontwikkeling' blijkt met de meeste schalen hoog samen te hangen, met uitzondering van bepaalde schalen over de relatie tussen school en ouders ('Inspraak' en 'Contacten met ouders') en van de schaal 'Samenwerking met het CLB'. Het is ook zeer aannemelijk dat de verschillende opgenomen variabelen (met betrekking tot schoolhoofd, schoolteam, schoolfunctioneren op zich) een belangrijke rol spelen in de mate waarin een visie op school ontwikkeld wordt. We doen hierbij echter geen uitspraken over de richting van het vastgestelde verband. Zo blijft het een vraag of het ontwikkelen van een schoolvisie leidt tot een goed schoolfunctioneren, dan wel of het goed functioneren van een school, ook de ontwikkeling van een visie in de hand werkt.
3. Ten derde merken we nog op dat de schaal 'Samenwerking met het CLB' met geen enkele van de overige schalen erg hoog correleert. De inhoud van de schaal is dan ook van een andere orde.
4. Om de onderlinge verhouding tussen deze variabelen op schoolniveau verder te verkennen, voerden we een exploratieve factoranalyse⁶ (met varimaxrotatie) uit met alle schalen, uitgezonderd 'Samenwerking met het CLB' omdat die schaal hier een buitenbeentje vormt. De resultaten van deze factoranalyse wijzen uit dat alle schalen hoog laden op 1 factor, wat te verwachten viel. Maar wanneer we de driefactorenoplossing bekijken, waarvoor evidentie is op basis van inhoudelijke argumenten, komen we tot onderstaande factorladingen.

⁶ Berekend volgens de sas-procedure 'proc factor priors=smc method=prinit rotate=varimax'

Tabel 46
Resultaten van de tweede-orde factoranalyse voor elf schalen uit de schoolteamvragenlijst

SCHAAL	Factor 1	Factor2	Factor3
1. Professionele relaties tussen leerkrachten	.84		
2. Gebrek aan een intern netwerk van professionele steun	-.80		
3. Overeenkomst in doelgerichtheid	.79		
4. Visie-ontwikkeling	.62	.59	.43
5. Schoolfunctioneren		.88	
6. Schoolhoofd als cultuurbouwer en -drager		.70	
7. Relatie met de directie	.40	.69	
8. Strategieën voor ouderbetrokkenheid			.81
9. Inspraak			.70
10. Informeren	.44	.46	.59
11. Oudercontact			.55

Enkel factorladingen van minstens .40 worden vermeld.

We stellen vast dat de schalen die eerder naar kenmerken van het team peilen ('Professionele relaties tussen leerkrachten', 'Gebrek aan een intern netwerken van professionele steun', 'Overeenkomst in doelgerichtheid' en 'Visie-ontwikkeling') hoog laden op de eerste factor en dat schalen die eerder peilen naar kenmerken van de school of van het schoolhoofd ('Schoolfunctioneren', Schoolhoofd als cultuurbouwer en -drager', 'Relatie met de directie') hoog laden op de tweede factor. De derde factor groepeert alle schalen die over de relatie tussen de school en de ouders gaan. Bovendien merken we dat de visie van een school op de drie factoren hoog laadt, net zoals de schaal over het informeren van ouders. Dit stelden we ook al vast op basis van de correlatiematrix.

5. Globaal gezien mogen we stellen dat de vastgestelde samenhangen zeer mooi aansluiten bij de inhoud van de schalen. We mogen dit dan ook beschouwen als een positieve aanwijzing van de validiteit van de opgenomen schalen.

2.2.3 Conclusie

Op basis van de analyses op schoolniveau (zie ook de grafieken in bijlage 3) kunnen we besluiten dat de schalen ook op schoolniveau voldoen. De spreiding is wat beperkter, wat toe te schrijven is aan het aggregeren van de scores op schoolniveau, maar de gemiddeldes zijn niet extreem en de scheefheid is doorgaans beperkt.

Bovendien sluiten de vastgestelde samenhangen nauw aan bij wat men op basis van de inhoud van de schalen mag verwachten. In die zin zijn de gevonden correlaties een bevestiging van de validiteit van de schalen.

3. Besluit

Op basis van de resultaten mogen we concluderen dat de schoolteamvragenlijst een reeks interessante schalen heeft opgeleverd. Ook de schalen die specifiek voor deze afname ontwikkeld werden om de relatie tussen de school en de ouders na te gaan, blijken bruikbaar.

Globaal genomen mogen we stellen dat we met het geconstrueerde instrument bepaalde proceskenmerken op schoolniveau op een betrouwbare en valide wijze in kaart kunnen brengen. Bij verdere analyses op deze gegevens dient wel rekening te worden gehouden met het feit dat bepaalde schalen hoog samenhangen met elkaar.

Bibliografie

- Maes, F. (2003). *Longitudinaal onderzoek in het basisonderwijs: Schoolteamvragenlijst schooljaar 2002-2003* (LOA-rapport nr. 13). Leuven: Steunpunt 'Loopbanen doorheen Onderwijs naar Arbeidsmarkt', Cel 'Schoolloopbanen in het basisonderwijs' (SiBO).
- Maes, F., Ghesquière, P., Onghena, P., & Van Damme, J. (2002). *Longitudinaal onderzoek in het basisonderwijs: Van doelstellingen tot onderzoeksopzet* (LOA-rapport nr. 1). Leuven: Steunpunt 'Loopbanen doorheen Onderwijs naar Arbeidsmarkt', Cel 'Schoolloopbanen in het basisonderwijs' (SiBO).
- Maes, F., & Vandenberghe, R. (1998). *Het innovatief vermogen van secundaire scholen: kwantitatieve analyses*. Niet-gepubliceerd intern document, Katholieke Universiteit Leuven, Centrum voor Onderwijsbeleid en -vernieuwing.
- Reynders, T., Van Heddegem, I., Nicaise, I., & Van Damme, J. (2004). *Longitudinaal onderzoek in het basisonderwijs: Oudervragenlijst schooljaar 2002-2003* (LOA-rapport nr. 22). Leuven: Steunpunt 'Loopbanen doorheen Onderwijs naar Arbeidsmarkt', Cel 'Schoolloopbanen in het basisonderwijs' (SiBO).
- Smit, F. (1991). *De rol van ouderparticipatie in het basisonderwijs: een onderzoek naar vorm, inhoud en effecten van ouderparticipatie in het basisonderwijs*. Nijmegen: Instituut voor toegepaste sociale wetenschappen.
- Staessens, K. (1991a). *De professionele cultuur van basisscholen. Elke school heeft haar verhaal* (Studia Paedagogica, 12). Leuven: Universitaire Pers.
- Staessens, K. (1991b). Ontwikkeling en validering van de Vragenlijst Professionele Cultuur van Basisscholen. *Pedagogische Studiën*, 68, 241-252.
- Van Damme, J., Van Landeghem, G., De Fraine, B., Opdenakker, M.-C., & Onghena, P. (2004). *Maakt de school het verschil? Effectiviteit van scholen, leraren en klassen in de eerste graad van het middelbaar onderwijs*. Leuven: Acco
- van der Veen, I., van der Meijden, A., & Ledoux, G. (2004). *School- en klaskenmerken basisonderwijs. Basisrapportage PRIMA-cohortonderzoek. Vijfde meting 2002-2003* (SCO-rapport nr. 695). Amsterdam: SCO-Kohnstamm Instituut van de Faculteit der Maatschappij- en Gedragwetenschappen, Universiteit van Amsterdam.

Bijlage 1
De schoolteamvragenlijst

D. Achtergrondgegevens

Hier vindt u een reeks vragen over kenmerken van uzelf. U kan de vragen beantwoorden door een bolletje te kleuren en/of door het antwoord in te vullen in de daartoe voorziene ruimte.

87. Uw geslacht: Man Vrouw
88. Geboortedatum: / / 19
89. Wat is uw opdracht (functie) in de school? (meerdere antwoorden mogelijk)
- Kleuterleid(st)er in de ^o kleuterklas (als het om een graadklas gaat, specificeer dan: .....)
- (Klas)leerkracht in het ^o leerjaar (als het om een graadklas gaat, specificeer dan: .....)
- Taakleerkracht
- GOK-leerkracht
- Zorgcoördinator
- Leerkracht bewegingsopvoeding (LO)
- ICT-coördinator
- Andere: .....
90. Hoeveel jaar bent u in het onderwijs werkzaam (dit schooljaar inbegrepen)? jaar
91. Hoeveel jaar bent u in uw huidige school werkzaam (dit schooljaar inbegrepen)? jaar
92. Hoelang geeft u al les aan dit leerjaar (dit schooljaar inbegrepen)? jaar
93. In welk statuut werkt u (meerdere combinaties zijn mogelijk)?
- Als tijdelijke
- Als vastbenoemde (niet gereafficeerd)
- Als vastbenoemde (gereafficeerd)
94. Twerkstelling
- Voltijds (100%)
- Halftijds (50%)
- Andere verdeling: % (percentage)
95. a) Heeft u in de afgelopen 3 jaar één of meerdere specifieke nascholingen gevolgd in het kader van het gelijke onderwijskansenbeleid (GOK)? Alles samen gerekend:
- Geen enkele dag
- 1/2 - 1 dag
- 2 - 5 dagen
- 5 - 10 dagen
- Meer dan 10 dagen
- b) Over welke thema's? (meerdere antwoorden mogelijk)
- Preventie en remediatie van ontwikkelings- en leerachterstanden
- Taakvaardigheidsonderwijs
- Intercultureel onderwijs (ICO)
- Doorstroming en oriëntering
- Sociaal-emotionele ontwikkeling
- Leerling- en ouderparticipatie
96. Ten slotte vragen wij ook uw naam. Dit is voor ons belangrijk omdat we eventueel de informatie die we vroeger reeds gevraagd hebben of later nog zullen vragen, willen linken met de antwoorden uit deze vragenlijst. Wij herhalen dat wij uw gegevens vertrouwelijk zullen verwerken. Indien u dit evenwel een probleem vindt, dan hoeft u uw naam en voornaam niet in te vullen.
- Uw familienaam: ..... Uw voornaam: ..... minuten
97. Hoeveel tijd had u nodig voor het invullen van deze vragenlijst? minuten

Belangrijk! Om deze gegevens per school en vestigingsplaats te kunnen verwerken is het uiterst belangrijk dat u hieronder het adres geeft van de vestigingsplaats waar u het meest lesgeeft.

Adres van de vestigingsplaats (school) waar u lesgeeft.

Straat: .....

Postcode: ..... Gemeente: .....

Nr: .....

Hoofdmaat van toetswijzing

Werk van toetswijzing

Eenheid van toetswijzing

Niet van toetswijzing

Hoofdmaat van toetswijzing

A. Hieronder troft u een aantal uitspraken aan over uw school in het algemeen. Hou bij het beoordelen van de uitspraken steeds het volledige schoolteam voor ogen.

	1	2	3	4	5	6
1. Ik aarzel om raad te vragen aan een collega, omdat men hier dan denkt dat ik mijn werk niet goed aankun	0	0	0	0	0	0
2. Ik kan gemakkelijk enkele zaken oproemen die ons schoolhoofd van groot belang vindt voor onze school	0	0	0	0	0	0
3. In onze school worden weinig ervaringen tussen collega's uitgewisseld	0	0	0	0	0	0
4. Het team in onze school is enthousiast om er iets van te maken	0	0	0	0	0	0
5. Niet alle leerkrachten hebben dezelfde mening over wat belangrijk is voor onze school	0	0	0	0	0	0
6. In deze school voelen de leerkrachten zich geïsoleerd	0	0	0	0	0	0
7. In gesprekken die ik heb met het schoolhoofd hoor ik regelmatig wat belangrijk is voor onze school	0	0	0	0	0	0
8. Onder collega's zoeken we samen naar nieuwe en andere methoden	0	0	0	0	0	0
9. Alle leerkrachten werken hier in dezelfde geest aan de basisdoelen van onze school	0	0	0	0	0	0
10. Ons schoolhoofd zet ons aan om te blijven evolueren in ons werk	0	0	0	0	0	0
11. Iedereen trekt aan hetzelfde zeel in onze school	0	0	0	0	0	0
12. Ik zit ert mee in om raad te vragen aan een collega	0	0	0	0	0	0
13. Het overleggen met collega's betekent voor mij een grote steun	0	0	0	0	0	0
14. De leerkrachten in onze school steunen dagerna wat we met de school willen bereiken	0	0	0	0	0	0
15. Ons schoolhoofd weet duidelijk wat hij/zij wil	0	0	0	0	0	0
16. Van mijn collega's ondervind ik weinig belangstelling voor datgene waarmee ik in mijn klas bezig ben	0	0	0	0	0	0
17. Wanneer we door het bos de bomen niet meer zien, dan trekt ons schoolhoofd de lijn die we moeten volgen	0	0	0	0	0	0
18. Indien ons schoolhoofd hier zou wegvallen, dan zou de school haar voortrekkers verliezen	0	0	0	0	0	0
19. Sommige leerkrachten houden er hier ideeën op na die niet echt passen binnen de school	0	0	0	0	0	0
20. Ik vertel aan mijn collega's hoe ik een bepaald probleem heb aangepakt	0	0	0	0	0	0
21. Tijdens vergaderingen met de voltallige leerkrachtengroep voel ik mij getemd om zelf iets naar voren te brengen	0	0	0	0	0	0
22. Om mijn werk beter te kunnen doen, werk ik veel met collega's samen	0	0	0	0	0	0
23. In onze school zijn er meningsverschillen tussen de leden van het team over welke school we willen zijn	0	0	0	0	0	0
24. Collega's vragen mij waarmee ik voor het ogenblik bezig ben in mijn klas	0	0	0	0	0	0
25. Ons schoolhoofd is de bezaker achter nieuwe initiatieven die hier van start gaan	0	0	0	0	0	0
26. Ik durf niet te vertellen aan collega's dat iets moeilijk verlopen is in mijn klas	0	0	0	0	0	0
27. Als ik eens iets nieuws geprobeerd heb in mijn klas vragen mijn collega's hoe het verlopen is	0	0	0	0	0	0
28. Ik voel mij niet zo op mijn gemak in de leerkrachtengroep	0	0	0	0	0	0

16992

Hoewel niet van toepassing
Niet van toepassing
Eerder niet van toepassing
Wel van toepassing
Hoewel van toepassing

B. De volgende uitspraken gaan over het functioneren van de school als organisatie, over uw relatie met het schoolhoofd en over de samenwerking met het CLB.

	1	2	3	4	5	6
29. Op onze school staat wij open voor nieuwe ideeën	0	0	0	0	0	0
30. De directie moedigt mij aan om zelf initiatieven te nemen ten aanzien van het onderwijsgebieden in onze school	0	0	0	0	0	0
31. Op onze school wordt een goed financieel beleid gevoerd	0	0	0	0	0	0
32. We zijn op onze school op de hoogte van nieuwe ideeën over onderwijs	0	0	0	0	0	0
33. Ik kan moeilijk mijn mening zeggen ten opzichte van de directie	0	0	0	0	0	0
34. Ik bespreek de ernstige problemen die ik met leerlingen heb meestal met iemand van het CLB	0	0	0	0	0	0
35. De contacten die ik met mensen van het CLB heb, verlopen over het algemeen vrij stroef	0	0	0	0	0	0
36. We zijn op de hoogte waarmee men op onze school zoal bezig is	0	0	0	0	0	0
37. Op onze school hebben we een duidelijk beeld over wat goed onderwijs is	0	0	0	0	0	0
38. Het CLB doet voor onze school veel nuttig werk	0	0	0	0	0	0
39. De directie oefent op mij als leerkracht veel druk uit	0	0	0	0	0	0
40. Over de huidige werking van het CLB ben ik erg tevreden	0	0	0	0	0	0
41. Op onze school blijven we kritisch kijken naar wat we samen willen bereiken	0	0	0	0	0	0
42. Als leerkracht word ik door de directie betrokken bij de besluiten die met mijn taak te maken hebben	0	0	0	0	0	0
43. Als organisatie draait onze school goed	0	0	0	0	0	0
44. Er wordt bij ons op school rekening gehouden met de inbreng van alle leerkrachten	0	0	0	0	0	0
45. Er wordt van ons verwacht dat we meedinken over het onderwijskundig beleid van onze school	0	0	0	0	0	0
46. De inbreng vanwege het CLB betekent praktisch niets voor mijn werk als leerkracht	0	0	0	0	0	0
47. Het CLB speelt in onze school een belangrijke rol in de verwijzing en advisering van leerlingen	0	0	0	0	0	0
48. Op onze school praten wij met elkaar over wat wij met ons onderwijs willen bereiken	0	0	0	0	0	0
49. Er worden geregeld nieuwe ideeën op onze school besproken	0	0	0	0	0	0
50. Onze school slaagt erin zich duidelijk te profileren naar het ruimers publiek in het algemeen en naar de ouders van kandidaat-leerlingen in het bijzonder	0	0	0	0	0	0
51. Binnen het raam van de mogelijkheden wordt op onze school een personeelsbeleid in het belang van de school gevoerd	0	0	0	0	0	0
52. Op onze school worden we gemotiveerd om steeds kritisch te blijven kijken naar onze eigen lespraktijk	0	0	0	0	0	0
53. Ik word door de directie geïnformeerd om mijn werk als leerkracht goed te doen	0	0	0	0	0	0
54. De directie behandelt mij op een afstandelijke of autoritaire wijze	0	0	0	0	0	0
55. Het CLB brengt vaak interessante aanvullende gegevens aan bij de bespreking van een leerling met leerproblemen	0	0	0	0	0	0
56. De gebouwen en infrastructuur van onze school worden slecht beheerd	0	0	0	0	0	0
57. Wij worden op school tijdig geïnformeerd vooraleer een beslissing genomen wordt over aanganeheden die de school als geheel aangaan	0	0	0	0	0	0
58. Ik heb de indruk dat de directie mij eerder slecht gezind is	0	0	0	0	0	0
59. De directie is gemakkelijk te bereiken voor mij	0	0	0	0	0	0
60. De leerkrachten op onze school worden goed geïnformeerd over richtlijnen van het ministerie of van andere centrale beleidsinstanties die voor hen belangrijk zijn	0	0	0	0	0	0
61. De werking van de administratieve ondersteuning (het secretariaat) laat op onze school soms te wensen over	0	0	0	0	0	0

Hoewel niet van toepassing
Niet van toepassing
Eerder niet van toepassing
Wel van toepassing
Hoewel van toepassing

C. De volgende uitspraken gaan over de samenwerking en de contacten met de ouders.

	1	2	3	4	5	6
62. De contacten die ik met de ouders van onze leerlingen heb, zijn over het algemeen aangenaam	0	0	0	0	0	0
63. Op onze school worden ouders ook geïnformeerd over hoe hun kind zich voelt en gedraagt op school	0	0	0	0	0	0
64. Op onze school doen wij een beroep op tussenspanners om contact te leggen met moeilijk bereikbare ouders	0	0	0	0	0	0
65. Ik vind dat er bij ons op school veel rekening wordt gehouden met wat ouders zeggen	0	0	0	0	0	0
66. Er blijven op onze school veel ouders afwezig op oudercontacten	0	0	0	0	0	0
67. Op onze school worden soms ouders ingeschakeld om andere ouders meer bij de school te betrekken	0	0	0	0	0	0
68. Op onze school slagen wij er in om ook echt contact te krijgen met de meest kansarme ouders	0	0	0	0	0	0
69. Op onze school zijn wij voldoende geïnformeerd over de thuissituatie van de kinderen	0	0	0	0	0	0
70. Op onze school worden ouders geïnformeerd over hoe ze thuis hun kind kunnen ondersteunen	0	0	0	0	0	0
71. Op onze school doen wij bijzondere inspanningen om ouders zich verbonden te laten voelen met de school	0	0	0	0	0	0
72. Ouders hebben op onze school niet zoveel invloed	0	0	0	0	0	0
73. Bij ons wordt de school soms opgesteld voor eigen activiteiten van ouders of voor buurtactiviteiten	0	0	0	0	0	0
74. Op onze school hebben ouders structureel (vb. via oudercomité, oudervereniging, ouderraad) invloed op de inhoud van het onderwijs bij ons op school	0	0	0	0	0	0
75. Wij hebben als school een goed contact met de ouders van onze leerlingen	0	0	0	0	0	0
76. Op onze school wordt gezorgd dat ouders elkaar leren kennen	0	0	0	0	0	0
77. Wij ervaren op onze school een grote kloof tussen de ouders en de school	0	0	0	0	0	0
78. Bij ons worden ouders goed geïnformeerd over de regels op school	0	0	0	0	0	0
79. Bij ons worden veel inspanningen gedaan om ouders actief te betrekken bij de school	0	0	0	0	0	0
80. Bij ons kunnen ouders aan klas- en schoolactiviteiten deelnemen	0	0	0	0	0	0
81. Op onze school heeft het oudercomité (oudervereniging, ouderraad) nauwelijks invloed op het schoolbeleid	0	0	0	0	0	0
82. Op onze school worden ouders goed geïnformeerd over de (ontwikkeling in) prestaties van hun kind	0	0	0	0	0	0
83. Op onze school hebben ouders inspraak in de organisatorische vormgeving van ons onderwijs	0	0	0	0	0	0
84. Onze school houdt te weinig rekening met de achtergrond van de ouders	0	0	0	0	0	0
85. Op onze school zijn ouders niet zo geïntereerd in het onderwijs	0	0	0	0	0	0
86. Bij ons worden ouders goed geïnformeerd over de pedagogische visie van onze school	0	0	0	0	0	0

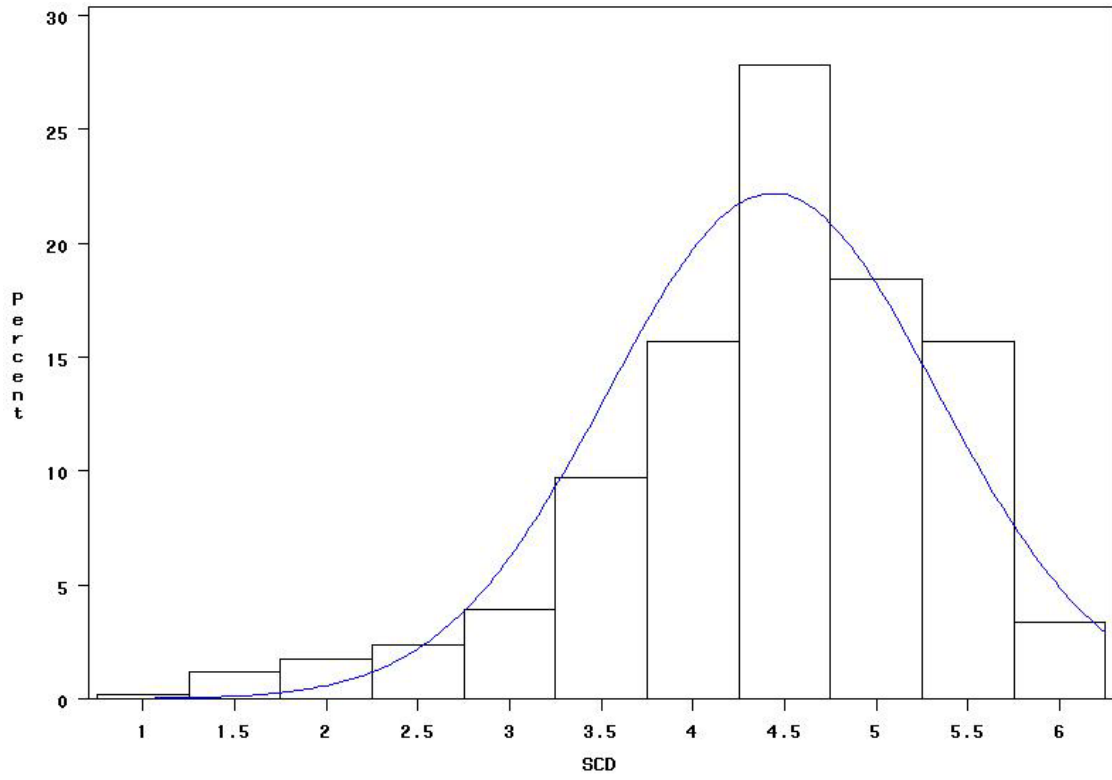
16992

Bijlage 2

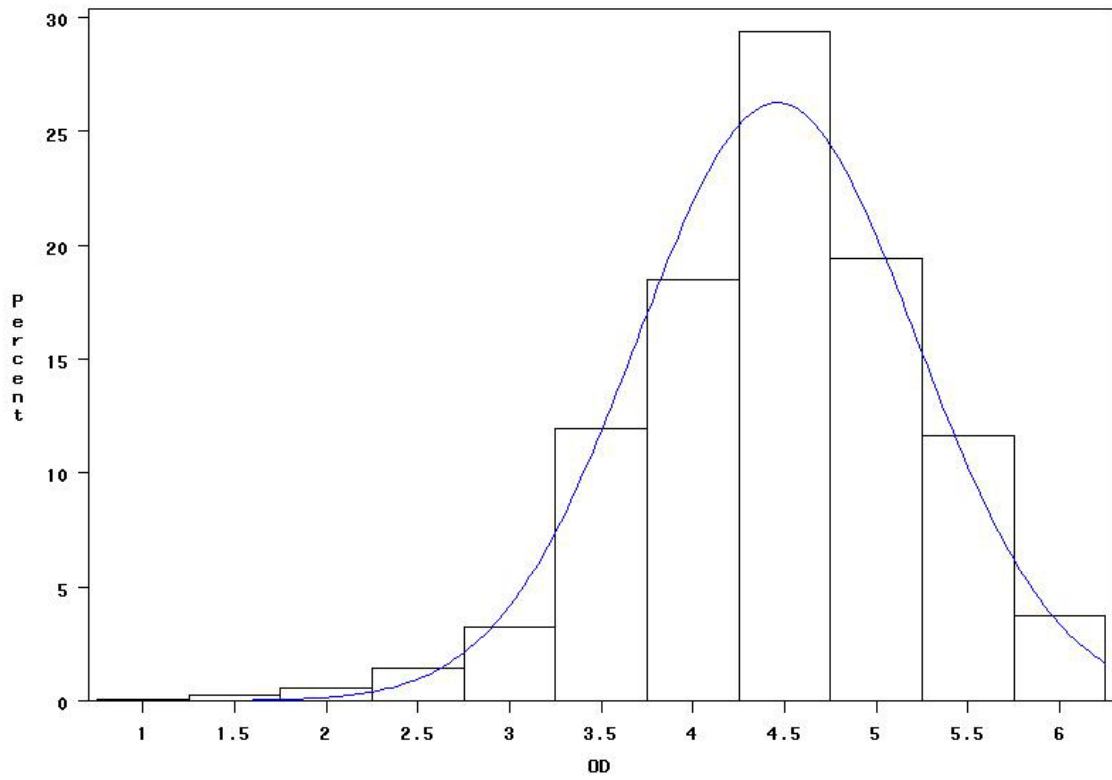
De frequentieverdelingen (histogrammen) van de schalen uit de schoolteamvragenlijst op leerkrachtniveau

---

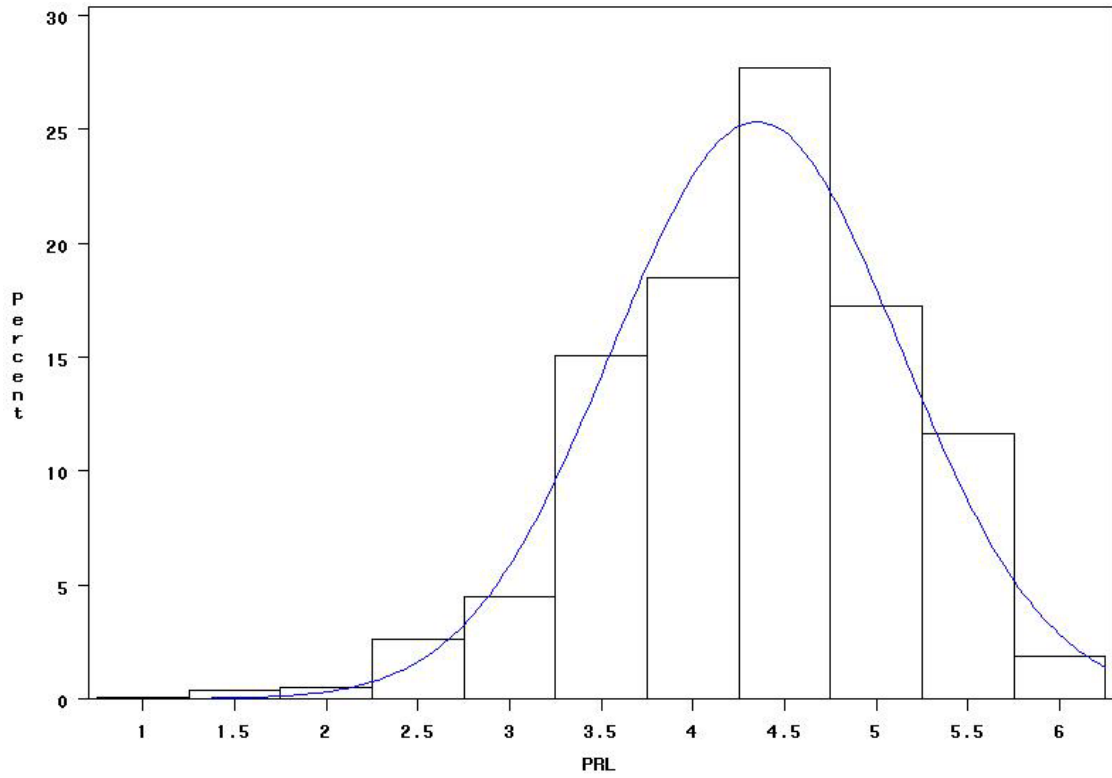
Schoolhoofd als cultuurbouwer en -drager

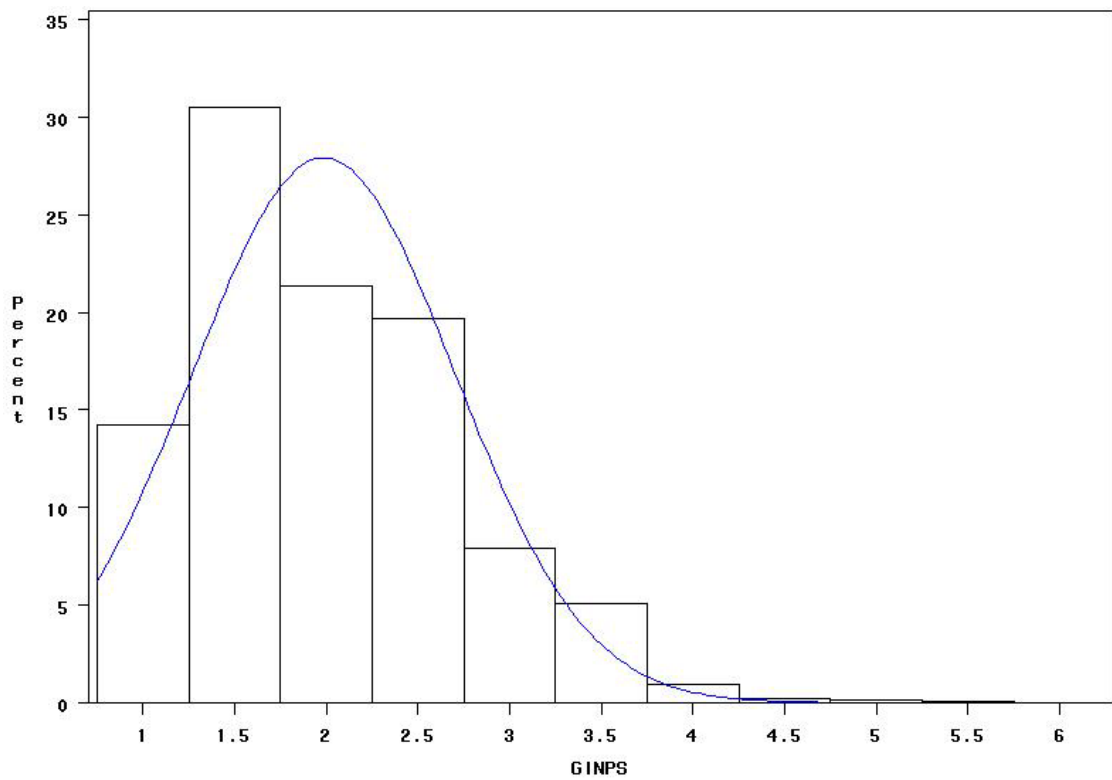
Overeenkomst in doelgerichtheid

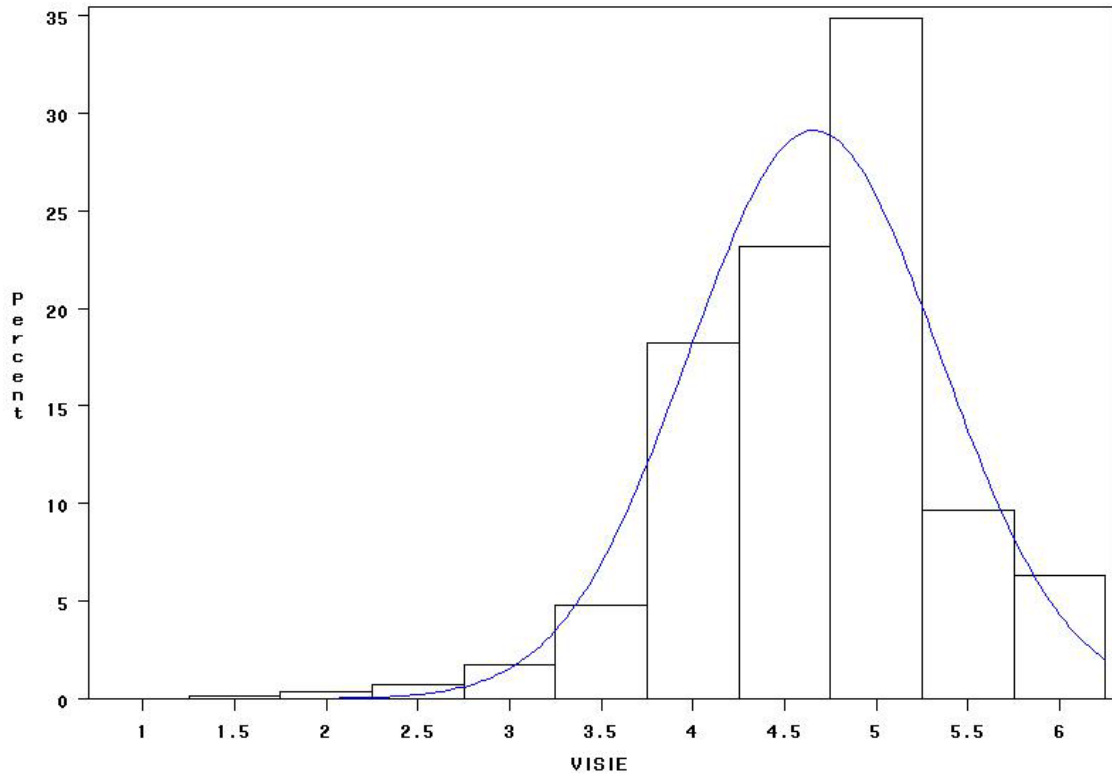
Professionele relaties tussen leerkrachten

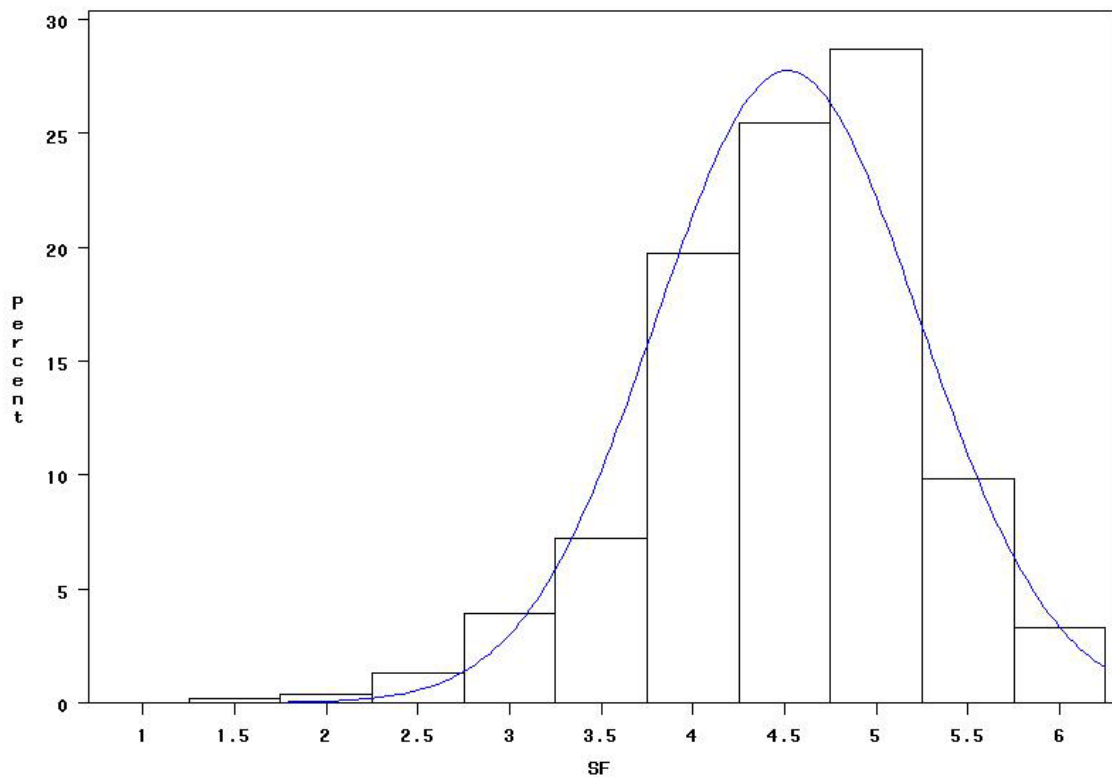
Gebrek aan een intern netwerk van professionele steun

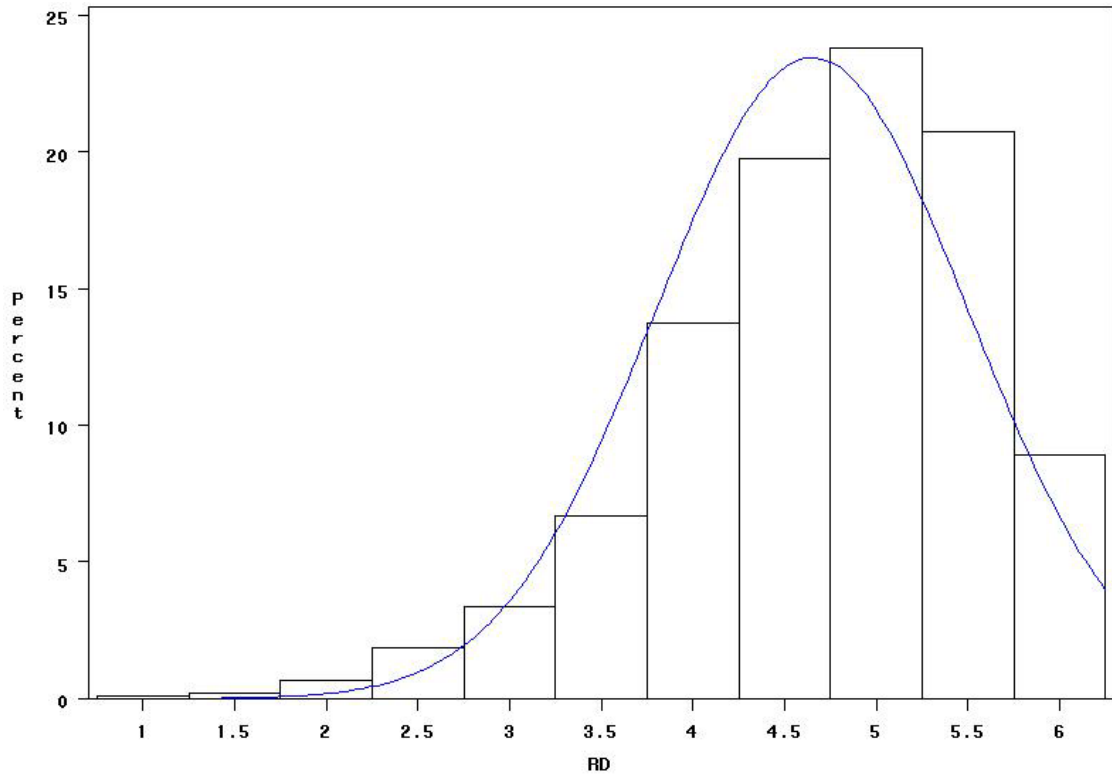
Visie-ontwikkeling

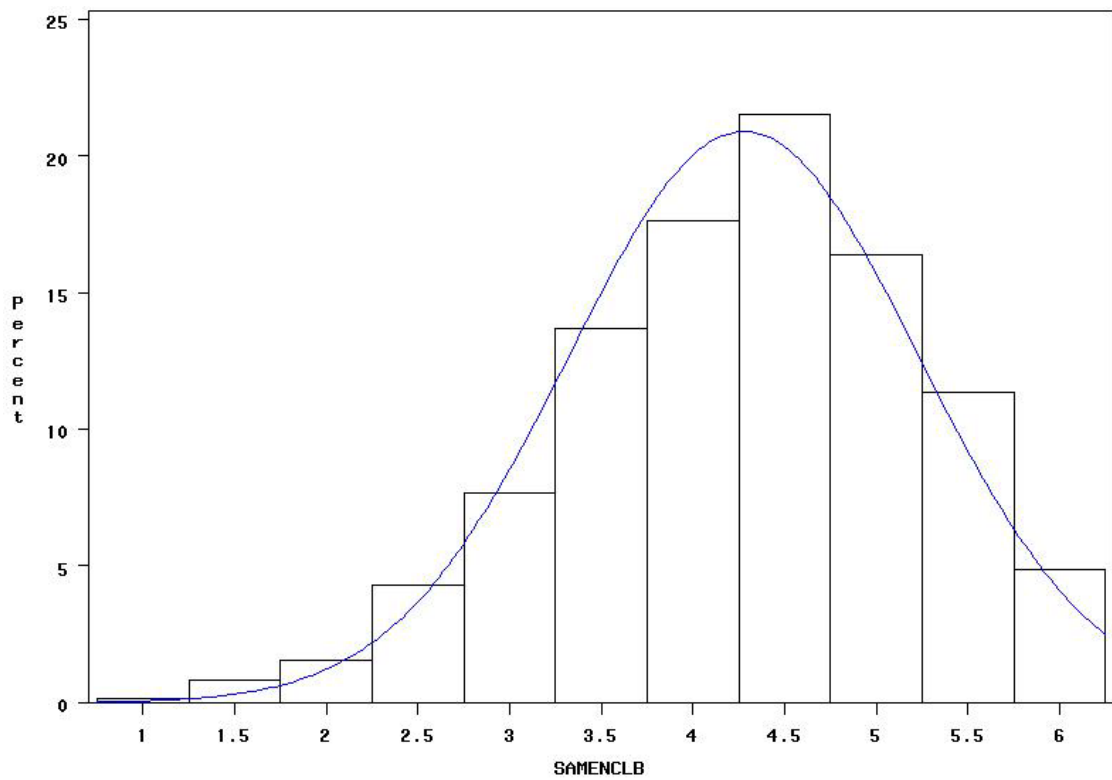
Schoolfunctioneren

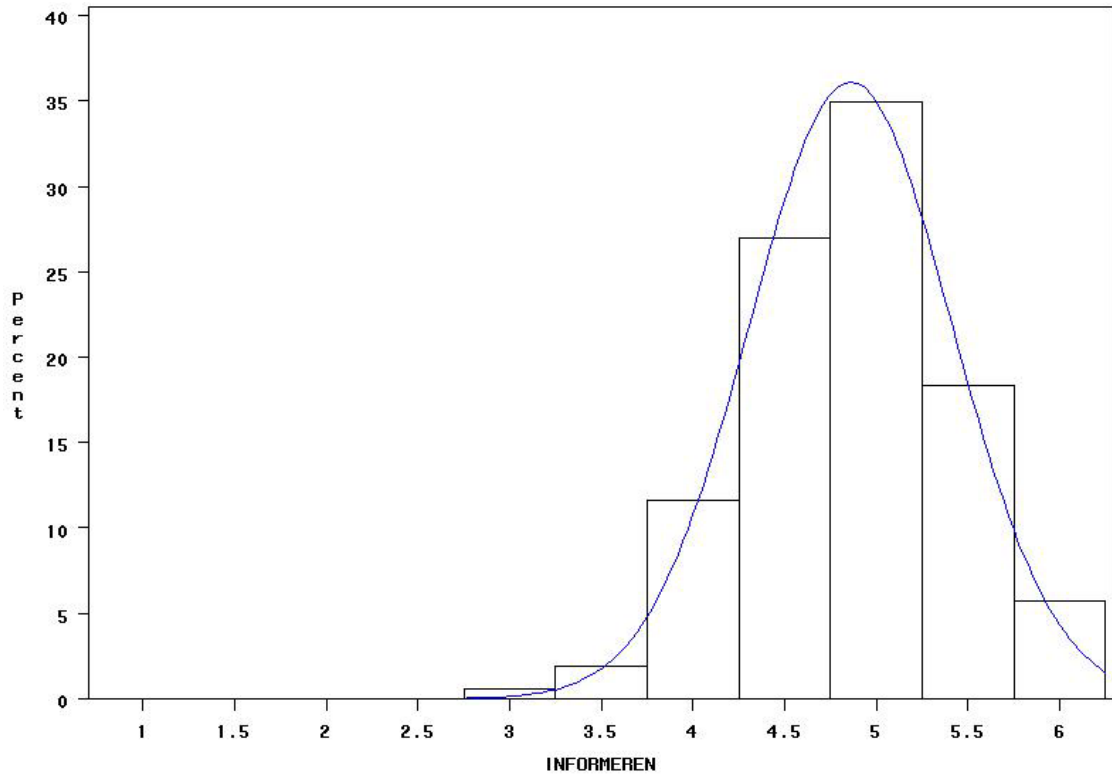
Relatie met de directie

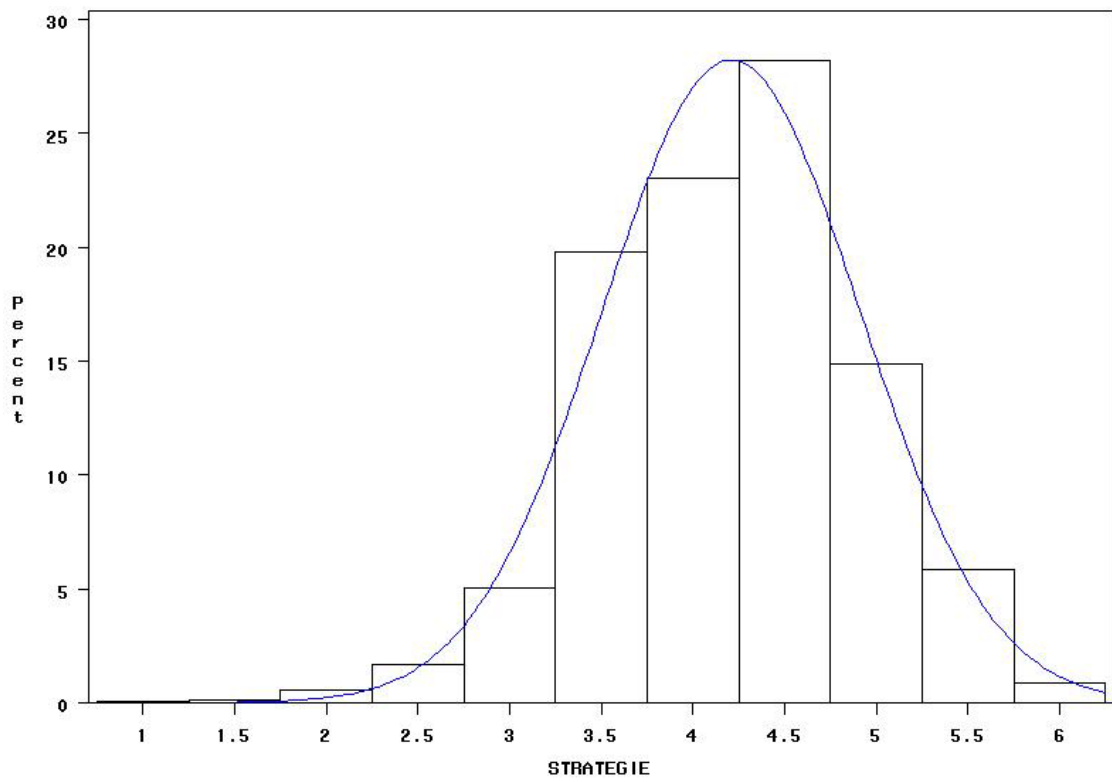
Samenwerking met het CLB

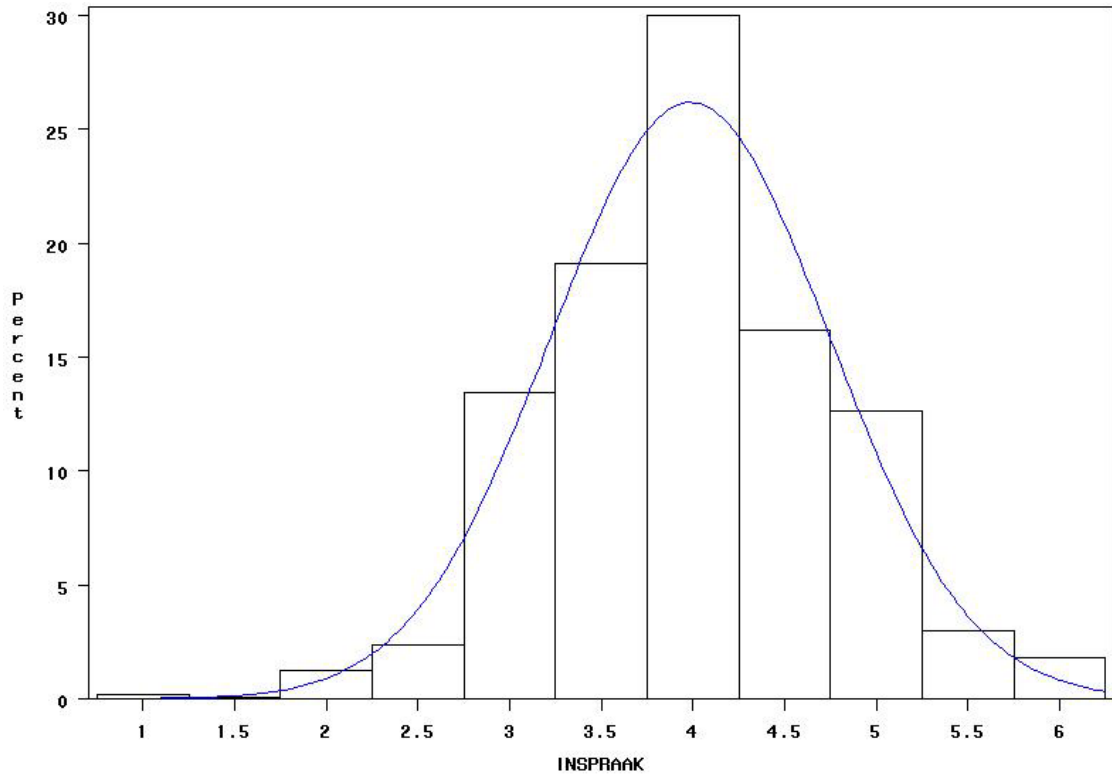
Informereren van ouders

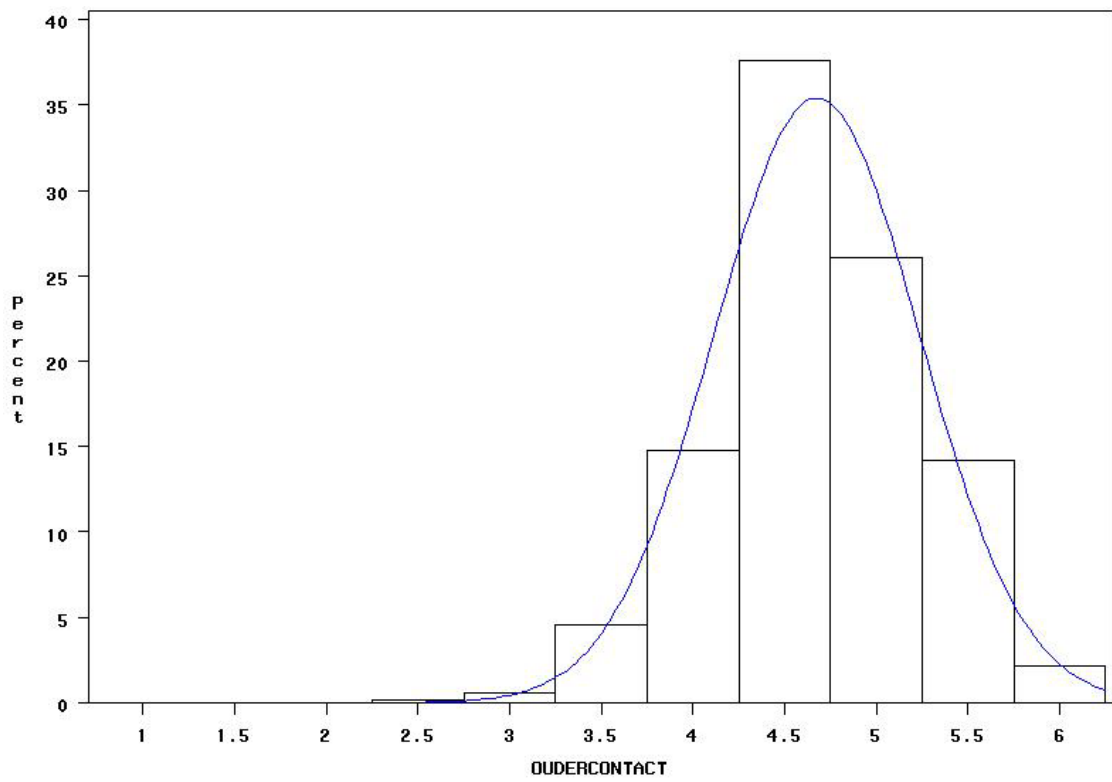
Strategieën voor ouderbetrokkenheid

Inspraak van ouders

Contact met ouders

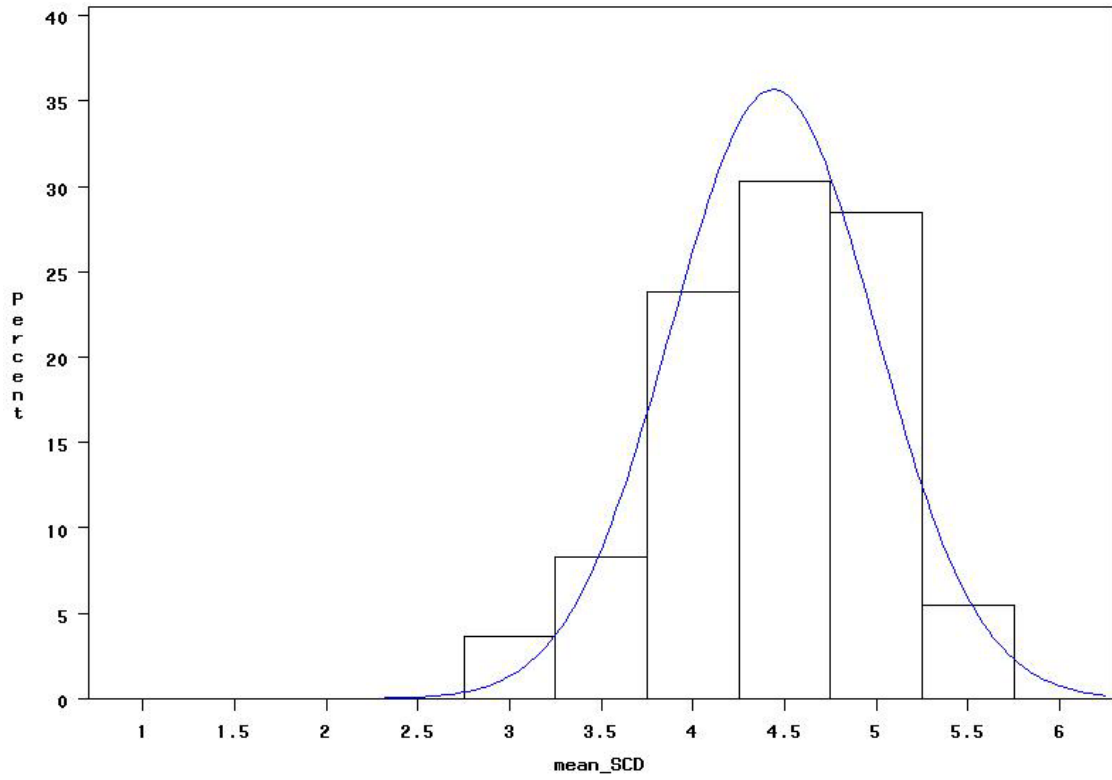

Bijlage 3

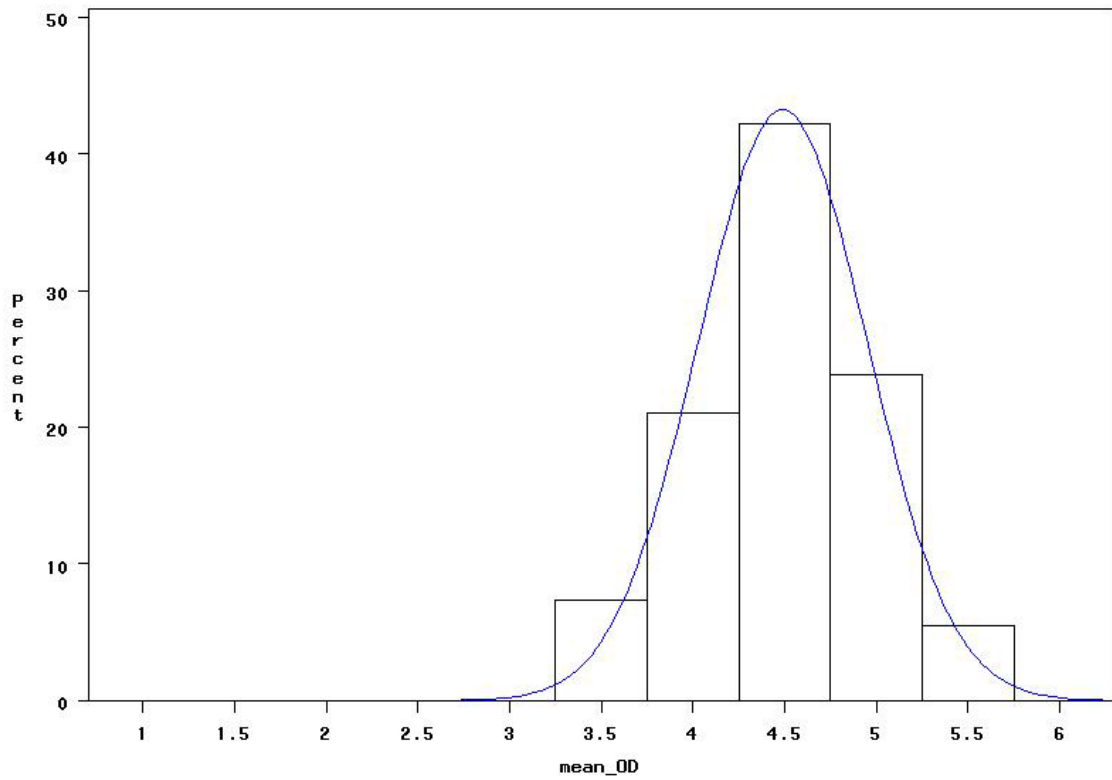
De frequentieverdelingen (histogrammen) van de schalen uit de schoolteamvragenlijst op schoolniveau

---

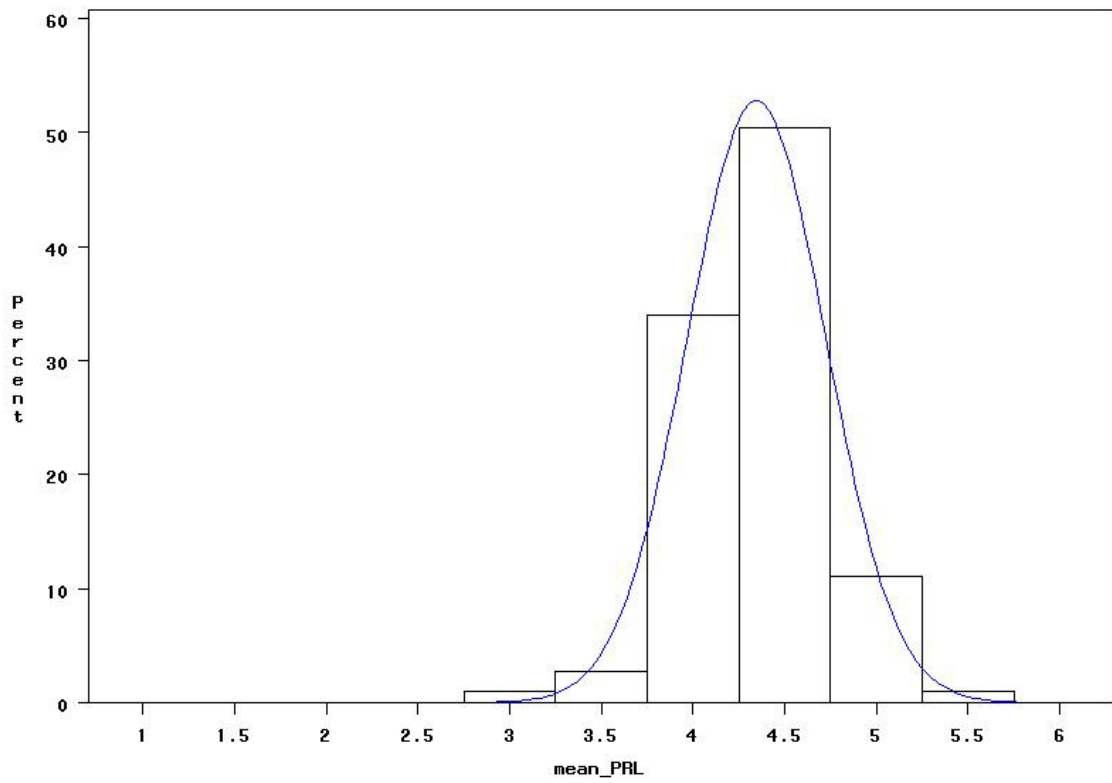
Schoolhoofd als cultuurbouwer en -drager

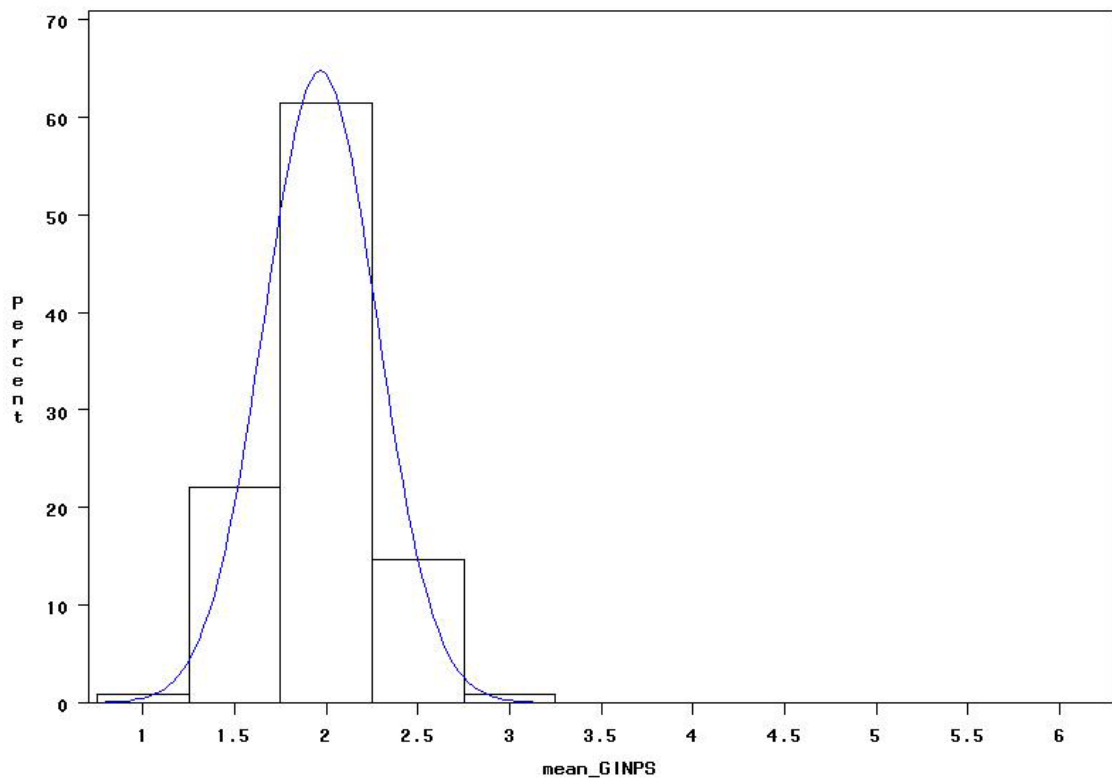
Overeenkomst in doelgerichtheid

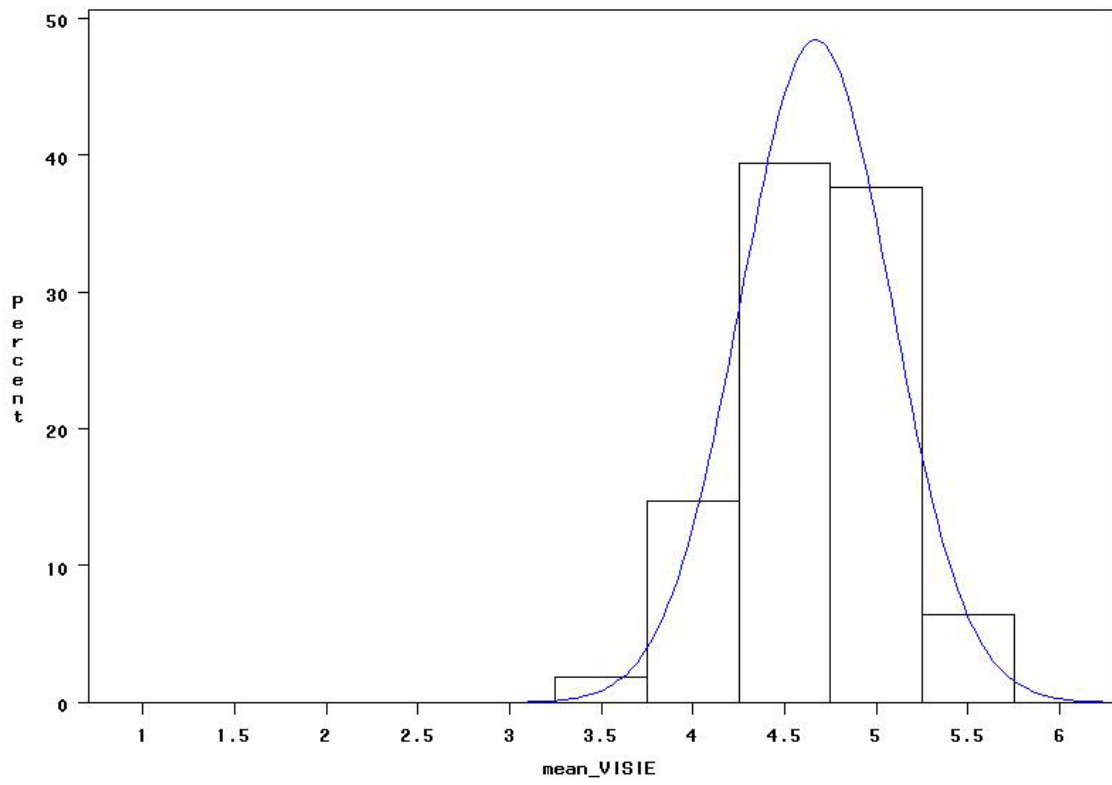
Professionele relaties tussen leerkrachten

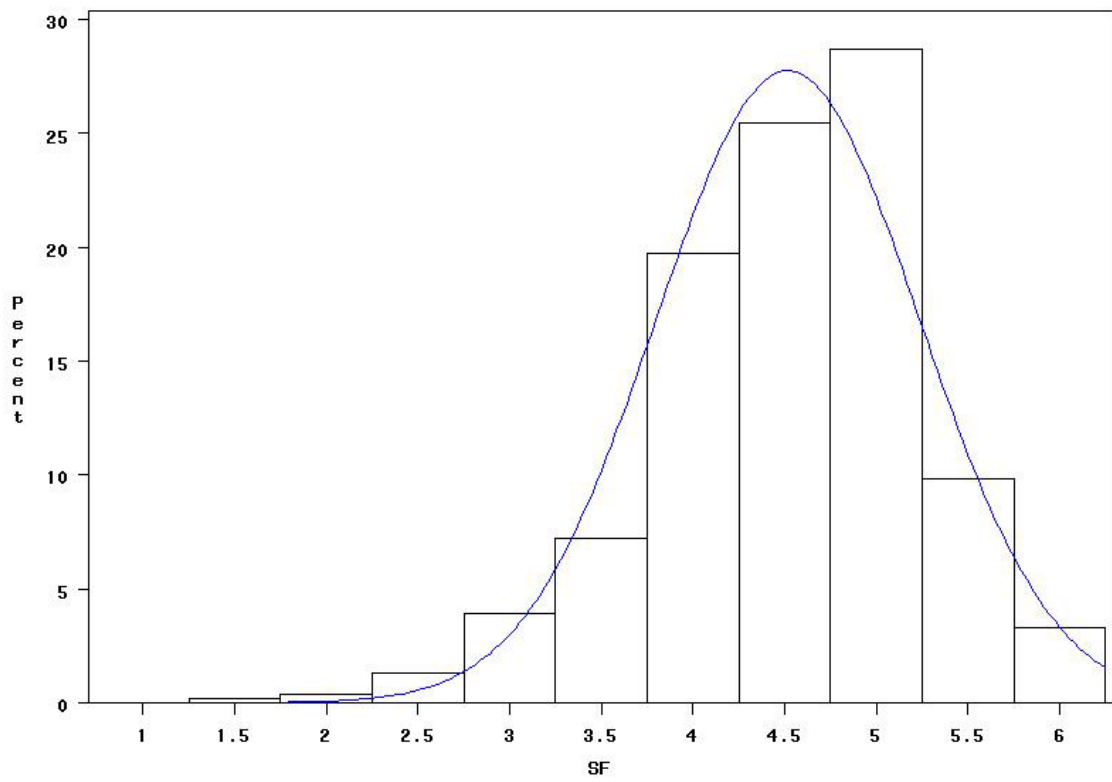
Gebrek aan een intern netwerk van professionele steun

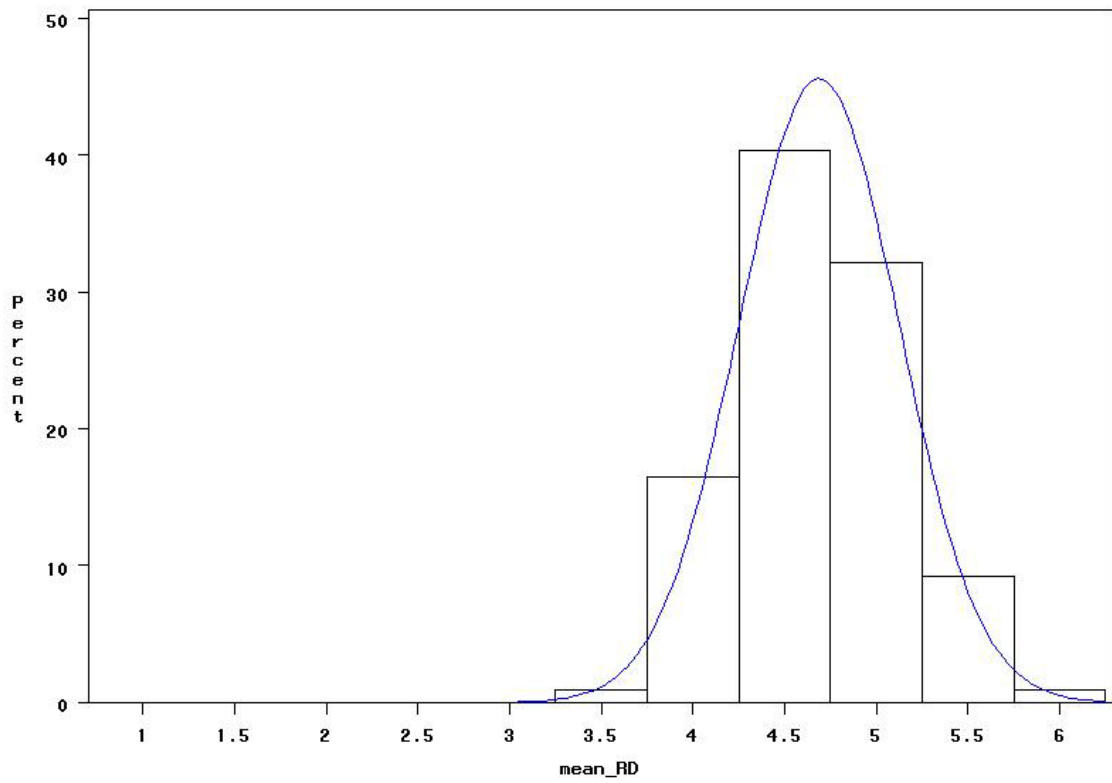
Visie-ontwikkeling

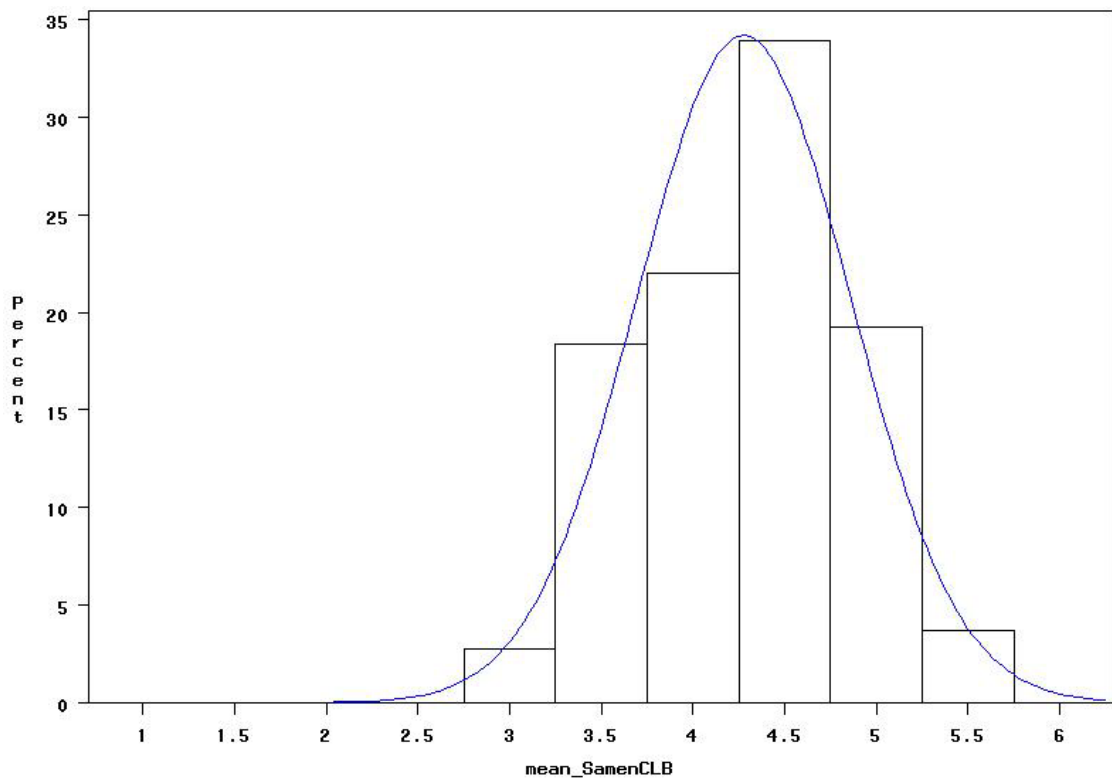
Schoolfunctioneren

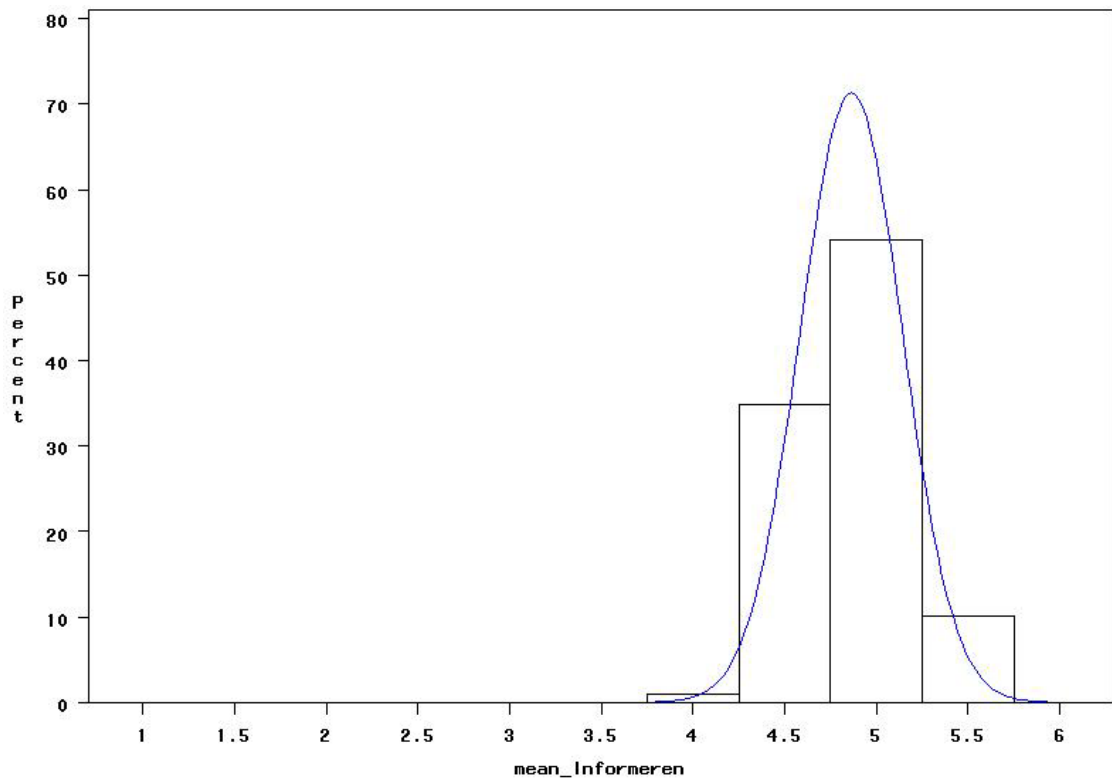
Relatie met de directie

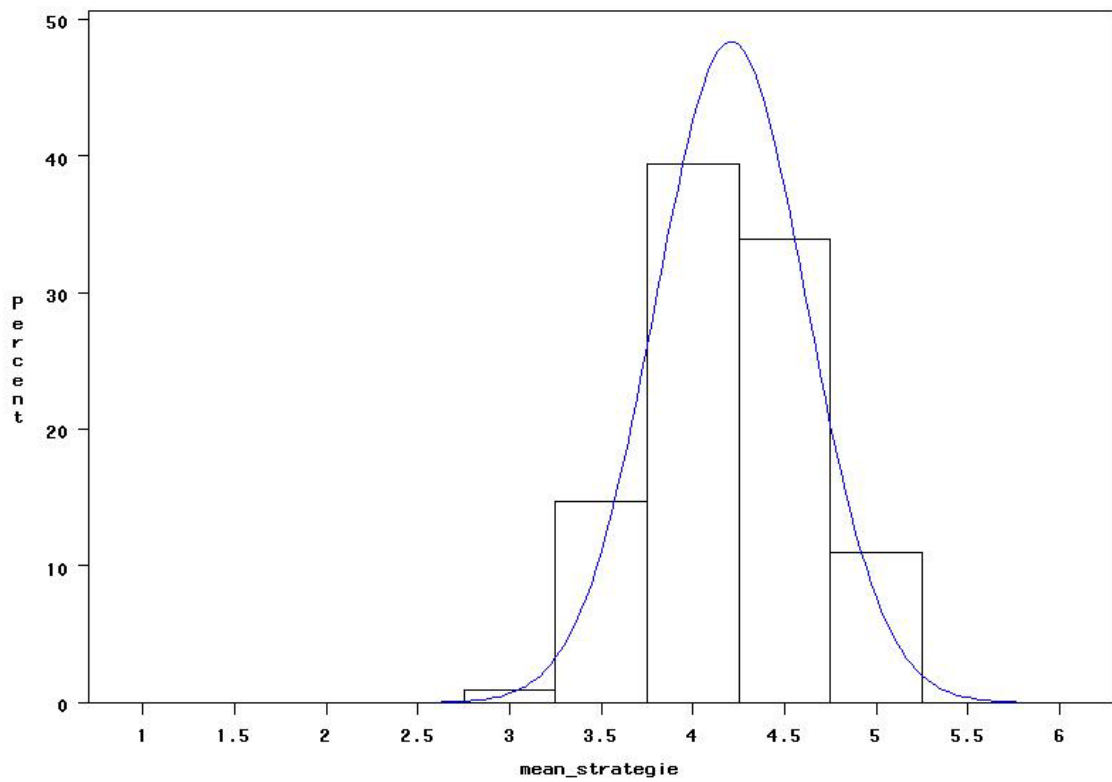
Samenwerking met het CLB

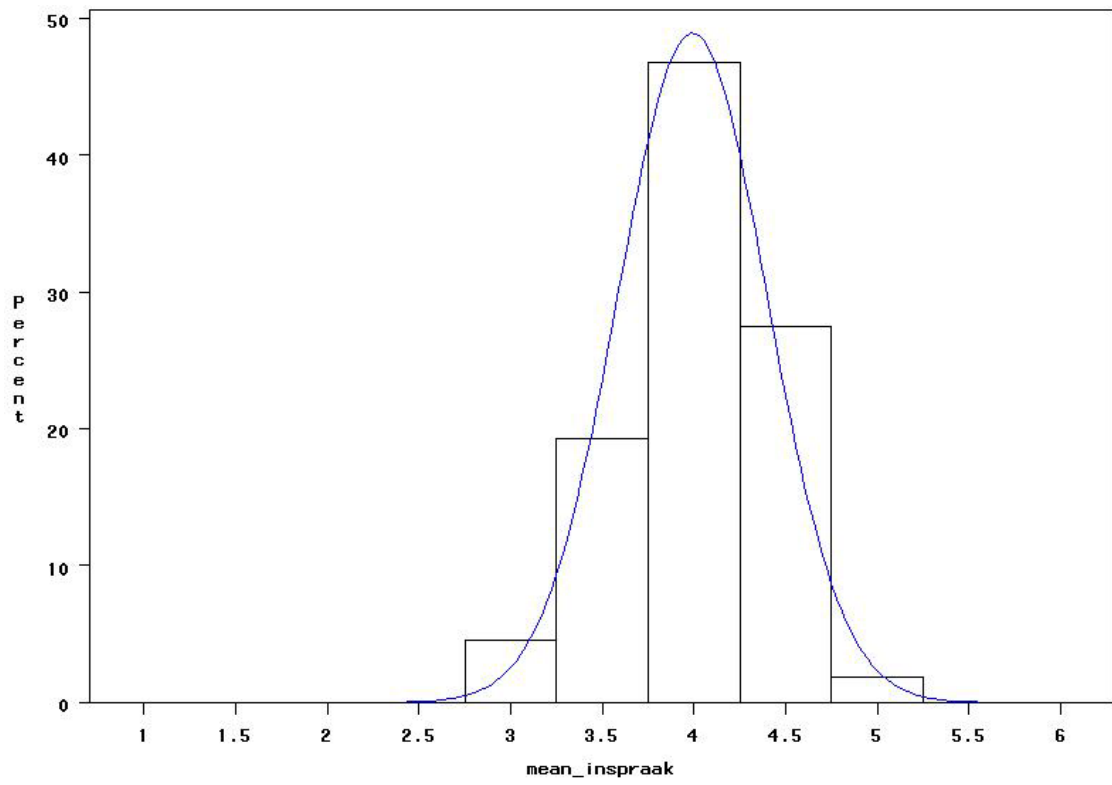
Informereren van ouders

Strategieën voor ouderbetrokkenheid

Inspraak van ouders

Contact met ouders

